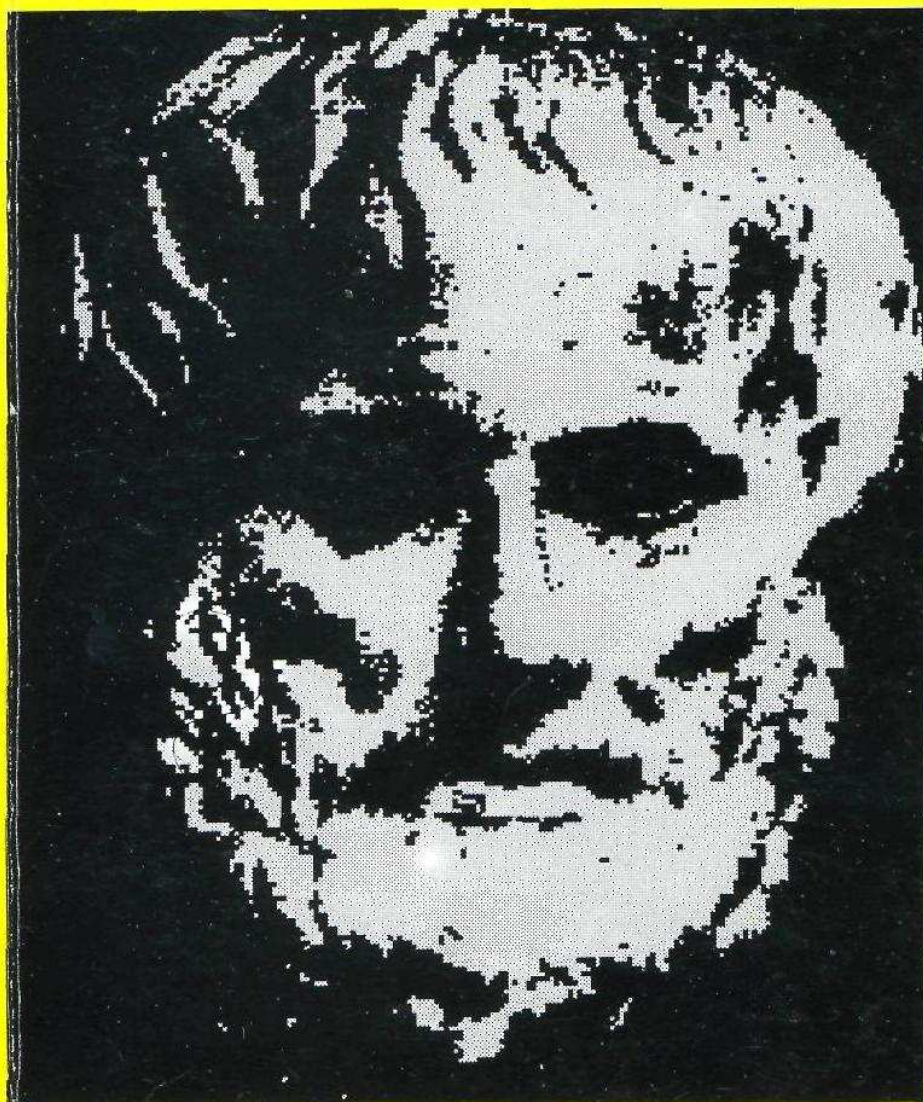

EDUKACJA DOROSŁYCH

KWARTALNIK

1/93

W NUMERZE

PROBLEMY OŚWIATY
DOROSŁYCH W POLSCE
Z DZIAŁALNOŚCI
WYDAWCÓW

KSZTAŁCENIE KURSOWE
SZKOŁY DLA DOROSŁYCH

KONFERENCJE
SEMINARIA
SYMPOZJA

KONTAKTY
Z ZAGRANICĄ

CO WARTO
PRZECZYTAĆ

MIEDZYRESORTOWE
CENTRUM NAUKOWE
EKSPLOATACJI
MAJĄTKU TRWAŁEGO

STOWARZYSZENIE
OŚWIATOWCÓW
POLSKICH

TOWARZYSTWO
WIEDZY
POWSZECHNEJ

ZWIĄZEK
ZAKŁADÓW
DOSKONAŁENIA
ZAWODOWEGO

ISBN 83-85064-99-0

EDUKACJA DOROSŁYCH

1/93

WYDAWCY

Stowarzyszenie
Oświatowców
Polskich

Towarzystwo
Wiedzy
Powszechnej

Międzyresortowe
Centrum Naukowe
Eksploatacji
Majątku Trwałego

Związek
Zakładów
Doskonalenia
Zawodowego

REDAGUJE ZESPÓŁ

Redaktor naczelny

prof. dr hab. Stanisław Kaczor

Sekretarz

mgr inż. Alicja Sadłowska

dr inż. Henryk Bednarczyk

dr Stanisław Karaś

mgr Andrzej Kierejczyk

mgr Zbigniew Kuźmiński

**PROBLEMY OŚWIATY
DOROSŁYCH W POLSCE**

**KSZTAŁCENIE KURSOWE
SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**

**KONTAKTY
Z ZAGRANICĄ**

Adres redakcji:

ul. Pułaskiego 6, 26-600 Radom

tel. 442-41 w. 260

telex 672687, fax 44760

76 Wyd. MCNEMT

ISBN 83-85064-99-0

Projekt okładki

Aleksander Olszewski

Redakcja techniczna: Joanna Puczyńska

Korekta: Joanna Fundowicz, Joanna Iwanowska

EDUKACJA DOROSŁYCH

1/93

Od redakcji 5

PROBLEMY OŚWIATY DOROSŁYCH W POLSCE

KACZOR Stanisław: Oświata dorosłych w połowie lat
dziewięćdziesiątych 7

Z DZIAŁALNOŚCI WYDAWCÓW

KUŹMIŃSKI Zbigniew: Stowarzyszenie Oświatow-
ców Polskich 10

KARAŚ Stanisław: Podstawowe informacje o działal-
ności Towarzystwa Wiedzy Powszechnej 12

PIŁAT Andrzej: Związek Zakładów Doskonalenia Za-
wodowego — Ogólnopolskie Stowarzyszenie Oświatowe 14

BEDNARCZYK Henryk, SYMELA Krzysztof: Ba-
dania zawodoznawcze w pracach Międzyresortowego
Centrum Naukowego Eksploatacji Majątku Trwałego 16

KSZTAŁCENIE KURSOWE, SZKOŁY DLA DOROSŁYCH

JAGIEŁŁO Barbara: Nauczanie języków obcych w
TWP 19

KARAŚ Stanisław: Wyższa Szkoła Pedagogiczna To-
warzystwa Wiedzy Powszechnej 21

KOSSOBUDZKA Danuta: Sieć studiów kupieckich
Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego 22

KUŹMIŃSKI Zbigniew: Kształcenie w szkołach poli-
cealnych Stowarzyszenia Oświatowców Polskich 23

RYBAKIEWICZ Adam: Doskonalenie wiedzy i kwali-
fikacji zawodowych instruktorów spawania w ZDZ ... 24

RYBAKIEWICZ Adam: Rzemiosło partnerem Związ-
ku i Zakładów Doskonalenia Zawodowego w szkoleniu
kadr 25

SUROSZ Wanda: Kształcenie młodzieży na kursach
długoterminowych ZDZ 28

KONFERENCJE, SEMINARIA, SYM- POZJA

Wychowanie ekologiczne w Stowarzyszeniu Oświatow-
ców Polskich 29

Wiosenna Szkoła Andragogiki	30
European Symposium on Voluntary Associations (ESVA)	32
Problemy eksploatacji w kształceniu zawodowym	34
I Giełda pomocy Dydaktycznych dla Szkolnictwa Zawodowego	37
Narodowy system kwalifikacji zawodowych oraz metody oceny stosowane w edukacji zawodowej w Anglii	37
Ewolucja tożsamości pedagogiki	37
Perspektywy rozwoju pedagogiki pracy w kontekście Europejskiego Wspólnego Domu	37
II Seminarium Angielsko-Polskie „Continuing education — international regional perspectives”	38
Konferencja Dyrektorów Szkół Policealnych	38
Wyjazd studyjny do Anglii	38
Kształcenie i doskonalenie zawodowe — problemy, oczekiwania i możliwości	38
Nauczyciel w szkole zawodowej w integrowanej Europie	39
Metody i środki informatyki w zmieniającej się szkole	39
Edukacja zawodowa elektryków	39
Współpraca partnerska	40
Edukacja młodzieży i dorosłych w krajach Europy środkowowschodniej w dobie transformacji ustrojowej	40
Edukacja techniczna młodzieży szkół ogólnokształcących i zawodowych	40

KONTAKTY Z ZAGRANICĄ

KACZOR Stanisław: Współpraca SOP z organizacjami w innych krajach	41
SYMELA Krzysztof: Stowarzyszenie Edukacyjne BREVET-POLAND	42
BEDNARCZYK Henryk: Doświadczenia i perspektywy współpracy Międzyresortowego Centrum Naukowego Eksploatacji Majątku Trwałego z kolegami Yorkshire and Humberside w Anglii	43

CO WARTO PRZECZYTAĆ

Kształcenie i doskonalenie zawodowe w okresie przemian	45
Biuletyn Informacyjny INFO Biura Koordynacji Kształcenia Kadr — Fundusz Współpracy	46
Informator o szkołach dla dorosłych i egzaminach eksternistycznych	47
Informator o placówkach pozaszkolnej oświaty dorosłych	47
Pedagogika Pracy	47

Od redakcji

W połowie 1990 roku zawieszono wydawanie jedyne go czasopisma poświęconego problemom oświaty dorosłych — miesięcznika „Oświata Dorosłych”. Od tej chwili teoretycy i praktycy zainteresowani tymi zagadnieniami pozbawieni zostali ważnego narzędzia wymiany poglądów i doświadczeń w tej istotnej dziedzinie edukacji. Zawieszenie wydawania wspomnianego czasopisma okazało się w praktyce jego likwidacją. W tej sytuacji w niektórych organizacjach społecznych zajmujących się oświatą dorosłych od pewnego czasu trwały dyskusje, w których formułowano wnioski o wznowienie wydawania „Oświaty Dorosłych”. Nie było jednak komu podjąć trudu finansowania, jak też zajęcia się koncepcją czasopisma. Momentem przełomowym okazała się V Sesja Wiosennej Szkoły Andragogiki zorganizowana przez Stowarzyszenie Oświatowców Polskich w maju 1993 roku w Kaliszu. Podczas tej Sesji przedstawiciele czterech organizacji zajmujących się problemami oświaty dorosłych, a to: Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego — prezes Andrzej Piłat, Towarzystwa Wiedzy Powszechnej — sekretarz generalny Stanisław Karaś, Stowarzyszenia Oświatowców Polskich — prezes Zbigniew Kuźmiński i Ośrodka Kształcenia i Doskonalenia Kadr MCNEMT w Radomiu — dyrektor Henryk Bednarczyk postanowili wydawać kwartalnik pt. „Edukacja Dorosłych”. Powołana została w późniejszym czasie dwuosobowa redakcja, opracowano i przyjęto koncepcję pierwszych numerów czasopisma. Tak oto w stosunkowo krótkim czasie można było zrealizować zamysł i oddać pierwszy numer Kwartalnika Czytelnikom.

W strukturze treści przewidziane zostały działy, w których chcemy zamieszczać artykuły o ważnych problemach oświaty dorosłych w Polsce i na świecie, informacje o odbytych i planowanych konferencjach, sympozjach, seminariach, o pracy szkół dla dorosłych i kursach, o współpracy polskich organizacji oświatowych z zagranicą, o poradnictwie zawodowym głównie dla bezrobotnych itp. Przewidujemy recenzje książek i innych wydawnictw mogących zainteresować Czytelników oraz noty. Wydaje się, że trzeba będzie stworzyć warunki dla publikowania zagadnień metodycznych w zakresie nauczania i wychowania, jakie mają miejsce na polu oświaty dorosłych. Chcemy również prowadzić kronikę wydarzeń u naszych wydawców, jak też tego, co dzieje się szerzej w edukacji dorosłych.

Rodzący się kwartalnik przyjmie w przyszłości formułę treściową i wydawniczą, jaką zasugerują w sposób przekonujący Czytelnicy. Oni też będą, mamy nadzieję tymi, którzy dostarczą treści w postaci różnego rodzaju materiałów przez siebie opracowanych. Zwracamy się zatem z apelem i propozycją do wszystkich zainteresowanych o współpracę w redagowaniu „Edukacji Dorosłych”. Chcielibyśmy, aby Kwartalnik stał się z czasem poważnym forum dyskusji teoretycznych i wymiany doświadczeń praktycznych. W sumie miałyby on służyć rozwiązywaniu wszystkich problemów oświaty dorosłych w Polsce w powiązaniach międzynarodowych.

Redakcja i Rada Redakcyjna oraz Wydawcy zdają sobie sprawę z niedoskonałości pierwszego numeru kwartalnika. Decyzja o wydaniu nawet w niedoskonałym kształcie pierwszego numeru „Edukacji Dorosłych” podyktowana została m.in. tym, aby było nad czym dyskutować i co poprawiać. Taka droga naszym zdaniem może być owocniejsza niż prowadzenie dyskusji w sytuacji nie istniejącego czasopisma.

W niniejszym numerze zamieszczamy obok zagadnień związanych z planowanymi działaniami, informacje o działalności oświatowej założycieli i wydawców Kwartalnika. Sądzymy, że warto się wzajemnie poznać, co może przyczynić się do owocnej współpracy.

Redakcja będzie wdzięczna za wszelkie uwagi i propozycje i jeszcze raz zaprasza wszystkich zainteresowanych oświatą dorosłych do współpracy.

Problemy oświaty dorosłych w Polsce

OŚWIATA DOROSŁYCH W POŁOWIE LAT DZIEWIĘDZIESIĄTYCH

Tytuł sugerować może, że zamiarem autora jest charakterystyka oświaty dorosłych w okresie przemian obecnego dziesięciolecia. Otóż takiego celu sobie nie stawiamy. Jest to zadanie zbyt trudne dla jednej osoby i nie wiadomo czy najważniejsze w tym miejscu, a mamy tu na uwadze wydanie pierwszego numeru czasopisma mającego podejmować zagadnienia teorii i praktyki oświaty dorosłych. Intencją autora jest dokonanie próby nakreślenia zadań, które oświata dorosłych będzie prawdopodobnie musiała podjąć w kontekście sytuacji jednostek i grup społecznych ludzi dorosłych.

Już na konferencjach poświęconych niektórym problemom oświaty dorosłych odbytych np. w Poznaniu i Wrocławiu-Karpaczu w ostatnich latach, zarysował się wyraźnie pogląd na charakter społeczny oświaty dorosłych. Nazwano ją nawet, co wydaje się trafne „ruchem społecznym”. Z takiego jej określenia wynika niewątpliwie najważniejsze jej zadanie, służenie ludziom wyrażającym określone potrzeby oświatowe, ale także pobudzanie do ujawniania takich potrzeb, jeżeli jeszcze z różnych powodów nie zrodziły się. Czyli obok funkcji służebnej, przed oświatą dorosłych staje zadanie stymulowania procesów oświatowych sprzyjających rozwojowi jednostek.

Spotykamy się z różnymi ocenami uczestnictwa ludzi dorosłych w procesach oświatowych i w kulturze. Wskazuje się np. w niektórych wynikach sondaży, na stale spadającą liczbę czytelników książek i jednocześnie zmniejszającą się ilość bibliotek, szczególnie na wsi. Wskazuje się na liczne rzesze dorosłych ograniczających się do oglądania telewizji i filmów video, na zagrożenie nie tylko analfabetyzmem funkcjonalnym, ale i wtórnym.

Jednocześnie jednak jesteśmy świadkami powstawania nowych szkół niepaństwowych dla dorosłych, głównie zawodowych na poziomie wyższym i policealnym, różnych kursów, opłacanych przez zainteresowanych i w pełni obsadzanych. Dotyczy to nie tylko szkół czy kierunków kształcenia oraz kursów dających, zdaniem zainteresowanych pewne i dobrze płatne zatrudnienie, ale również takich kierunków, jak np. nauczycielskie (nauczanie początkowe i wychowanie przedszkolne).

Nie dostrzega się natomiast dostatecznego ruchu intelektualnego wokół tych zjawisk w poszczególnych ośrodkach andragogicznych. Być może jest taki, ale niedostatecznie ujawniony za pomocą piarstwa naukowego i słabo spopularyzowany. Jedno wydaje się pewne, że niedostatków w problematyce oświaty dorosłych jest sporo. Jednym z dowodów na słuszność tej hipotezy mogą być przygotowania w kręgach administracji oświatowej, do nasycenia pełniejszymi treściami oświaty dorosłych projektu nowelizacji ustawy o systemie oświaty. Szkoda jedynie, że poprzedni projektodawcy nie wzięli pod uwagę spostrzeżeń i propozycji zgłaszanych m.in. przez Stowarzyszenie Oświatowców Polskich. Być może tym razem będzie inaczej. Pozytywne jest to, że odczuwana jest coraz szerzej potrzeba nadania oświacie dorosłych takiej rangi na szczeblu państwa, aby nie napotykała na przeszkody czasami pozornie drobne, ale trudne do pokonania.

W okresie mających miejsce w Polsce transformacji ekonomiczno-społecznych, jednym z najważniejszych problemów jest bezrobocie. Nic dziwnego, że powstałe niedawno Urzędy Pracy widzą możliwość wykonywania swoich zadań jedynie w ścisłym współdziałaniu z instytucjami zajmującymi się kształceniem, doskonaleniem oraz co być może najważniejsze przekwalifikowywaniem dorosłych. Z powyższych stwierdzeń można, jak się wydaje, wyprowadzić hipotezę o powstających korzystnych sytuacjach dla rozwoju oświaty dorosłych w różnych formach. Nie trzeba wykluczać tradycyjnych, stosowanych w przeszłości, ale głównie nastawionych na rozwiązywanie zupełnie w przeszłości nie znanych,

przynajmniej w takich rozmiarach zadań. Tęsknoty zatem do tego, co miało miejsce w latach czterdziestych, pięćdziesiątych lub sześćdziesiątych powinny ustąpić miejsca tym oczekiwaniom społecznym, które zaistniały lub ujawnią się w najbliższym czasie.

Jakie zatem problemy i zadania stają przed oświatą dorosłych w połowie lat dziewięćdziesiątych?

Orientacja jednostki w świecie

Strach przed nowym, nieznanym towarzyszy dzisiaj wielu ludziom w różnym wieku, a szczególnie tym, którzy przeżyli większą część czynnego życia zawodowego w systemie gospodarki centralnie sterowanej. Poszczególne jednostki niejednokrotnie chętnie decydują się na wcześniejsze emerytury, aby tylko mieć pewność otrzymania zabezpieczenia chociażby na minimalnym poziomie, ale pewnie. Nieznajomość praw rządzących na rynku pracy, nienadążanie za tym, co się dzieje w kraju i w poszczególnych regionach, gwałtowne pozbawienie „opiekuńczej roli państwa”, pozostawanie na łasce i niełasce jakiegoś nieznanego „losu” powoduje, że wiele jednostek popada w stany apatii, niemożności, swego rodzaju sparaliżowania i nawet jeśli jest możliwość uzyskania pracy — nie podejmuje jej. Niewiele wiemy o samopoczuciu jednostek pozostających bez pracy przez czas dłuższy, a będących w wieku zupełnie młodym lub średnim, stosunku do nich otoczenia rodzinnego, sąsiedzkiego i szerzej lokalnego. Można przypuszczać z dużym prawdopodobieństwem, że jest ono bardzo złe i prowadzi z zasady do schorzeń fizycznych i psychicznych, a w krańcowych przypadkach do prób samobójczych, o czym można było przeczytać w różnych pismach.

Nie jest zadaniem oświaty dorosłych tworzenie miejsc pracy i w ogóle prowadzenie polityki zatrudnienia. Zadaniem natomiast niezmiernie ważnym jest udzielenie pomocy jednostkom potrzebującym tego, w skutecznym orientowaniu się w nowym, nieznanym wcześniej świecie i zdobywaniu umiejętności oraz wiedzy do życia w tych właśnie warunkach, w jakich dana jednostka się znalazła.

Oświata dorosłych nie może poprzestać na organizowaniu różnych form kształcenia umożliwiających zmianę zawodu lub w ogóle zdobycie go zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy. Nie mniej ważnym zadaniem jest udzielanie pomocy w życiu w innych warunkach, np. w podejmowaniu wysiłku do życia na własny rachunek lub nawet chwilowo bez pracy stałej. Doświadczenia zagraniczne są w tej materii bardzo interesujące, ale z zasady nie nadające się do mechanicznego przenoszenia. Uwarunkowania bezrobocia w Polsce są historycznie i socjologicznie, a zatem i psychologicznie odmienne. Wymaga to własnych poszukiwań w rozwiązywaniu problemów.

Dochodzimy tu do konieczności przypomnienia znanego twierdzenia, że bezrobocie jest problemem nie tylko ekonomicznym, ale i w nie mniejszym stopniu moralnym.

Problemy moralne w oświacie dorosłych

Wielokrotnie udowodniono, że przez głoszenie kazań, udzielanie dobrych rad nie dokonano istotnych zmian w ludziach i przez nich w świecie. Mamy zatem na uwadze, w podejmowaniu zagadnień moralnych, tworzenie warunków oświatowych dla przeobrażeń jednostek w kontekście przyszłości.

Nieodzowne wydaje się podjęcie w różnych formach oświatowych zagadnień relacji między pracą i kapitałem, co podnoszone jest m.in. w społecznej nauce Kościoła. Wiąże się to nierozdzielnie z tym, o czym staraliśmy się sygnalizować przy omawianiu zagadnień orientacji w świecie.

Przeciętny Polak pragnie lepszego życia, wiąże go w wielu przypadkach z prywatną własnością, z kapitalizmem (o którym tyle słyszał lub się spotykał w czasie wyjazdów zagranicznych, w tym do pracy), a jednocześnie powtarza o równości społecznej, o dochodzie pochodzącym z pracy własnych rąk itp. Jak wobec tego przybliżyć w praktyce słuszną wydaje się tezę o nadrzędności pracy nad kapitałem? Szczególnie w sytuacjach dość powszechnego propagowania uzyskiwania sukcesu niezależnie od drogi, na jakiej się go osiąga. Nie jest tajemnicą, że w licznych kręgach społecznych prowadzone rozmowy dotyczą jedynie osiągnięć materialnych. Czy człowiek na dłuższą metę, z perspektywą na wielostronne zadowolenie z życia może zadowalać się jednostronnością? Wydaje się, że dążenie do harmonii jest właściwsze naturze ludzkiej niż jakakolwiek jednostronność. Czy ma to coś wspólnego z samoograniczeniem się, z chęcią odróżnienia potrzeb koniecznych od otoczki, jaka powstawała i stale powstaje w toku tworzenia kultury? Wydaje się, że tak. Trudno jednak wielu ludzi przekonać o tym, chociaż w pewnym wieku zdają sobie sprawę z tego coraz bardziej.

Gdy jednak istnieje realna groźba ze strony rodzącego się na różnych drogach niecywilizowanego kapitalizmu, prawdopodobnie niezbędne będzie zaangażowanie się oświaty dorosłych w procesy edukacyjne w tym zakresie, aby pomóc człowiekowi jako jednostce do zachowania godności z jednoczesnym funkcjonowaniem w gospodarce wolnorynkowej. Nie ma sensu przeciwstawianie znanych pojęć „być” i „mieć”. One muszą współżyć. Aby nie dopuszczać do antynomii trzeba się prawdopodobnie tego uczyć, głównie w zmaganiu się z samym sobą.

Kim jest człowiek dorosły lat dziewięćdziesiątych?

Oświata dorosłych jako jeden z rodzajów działalności ludzi musi posiadać wyniki badań o stanie i tendencjach rozwoju jednostek, jak też grup społecznych według wieku, płci, pełnionych funkcji itp. Wiedzy tej powinny dostarczać nauki społeczne, w tym pedagogika dorosłych. A tymczasem, o ile nam wiadomo, nie prowadzi się tego rodzaju badań. W procesach trwającej w Polsce transformacji zmieniają się charaktery, poglądy i postępowania ludzi. Mówi się potocznie, że nie poznajemy siebie, że czego innego się spodziewaliśmy. Dlatego oświata dorosłych powinna domagać się, a jednocześnie współdziałać z naukami społecznymi w wytwarzaniu wiedzy niezbędnej do działalności praktycznej, działalności edukacyjnej.

Poszczególne ośrodki akademickie, w których tradycyjnie są katedry andragogiki, nie pokusiły się jak dotychczas o tworzenie programów badawczych w skali ogólnopolskiej, a instytutów naukowych zajmujących się zagadnieniami oświaty dorosłych w Polsce nie ma i prawdopodobnie w najbliższych latach nie będzie. Nie ma bowiem warunków kadrowych, a także atmosfery ze strony władz państwowych. Organizacje społeczne nie dojrzały jeszcze, jak sądzimy do zintegrowanych działań na taką skalę. Można zatem liczyć jedynie na organizowanie badań na płaszczyźnie Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego lub Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN. A może zrodzi się inna inicjatywa pochodząca ze strony dobrze rozwijających się zakładów pracy, które doszły już do stwierdzenia, że człowiek jest w produkcji i usługach najważniejszym czynnikiem i kwalifikacje decydują o rozwoju przedsiębiorstwa. Nie szkoda zatem środków na badania nad rozwojem ludzi w pracy i w szerszym zakresie.

Pojęcie dorosłości jest wielorako „rozciągliwe”. Dla praktyki oświatowej będzie zatem interesująca wiedza o jednostkach, które dopiero wchodzą w życie dorosłe, o tych, którzy pracują przez kilka lub kilkanaście lat i ciągle podwyższają swoje kwalifikacje, o bezrobotnych z różnym „stażem”, o ludziach w wieku przedemerytalnym i o tych, których określamy „trzecim wiekiem”. Poważna grupa społeczna to niepełnosprawni. Nie jest obojętne dla procesów edukacyjnych tych jednostek, jaką o nich wiedzą dysponujemy.

Oddzielnie trzeba potraktować osoby zajmujące się gospodarstwem domowym w połączeniu z pracą zawodową lub bez niej. Nieprzypadkowo wypowiada się przekonujące sądy o istotnym miejscu w ekonomice kraju gospodarstw domowych, a przez to i prowadzących te gospodarstwa. Jak dotychczas oświata dorosłych stosunkowo mało się zajmuje tymi zagadnieniami.

Jedność celów oświaty w różnorodności form

Rozwój „niepublicznej” oświaty w ogóle, w tym dla dorosłych jest faktem. Nie oznacza to zmierzchu tego, co robi państwo. Jednakże już jest wiadomo, że tworzący się rynek oświatowy wypełniają różne podmioty. Takie, które chcą osiągnąć zyski a jednocześnie pełnić ważną rolę i służbę społeczną i one działają z daleką perspektywą, dbając o wysoki poziom świadczonych usług edukacyjnych. Nie brakuje niestety i takich instytucji, które starają się szybko zarobić na edukacji duże pieniądze, nie licząc się przez niski poziom usług z jej konsekwencjami dla kształcących się i co nie mniej ważne — dla społeczeństwa.

Są to procesy praktycznie nieuniknione. Z czasem jednak placówki oświatowe nie gwarantujące zdobywania kwalifikacji rzeczywistych, a nie tylko formalnych na wysokim poziomie, muszą zakończyć swoją działalność, ponieważ nie będą miały chętnych. Po drodze jednak mogą poczynić znaczne szkody na dłuższy czas. Trzeba mieć tego świadomość.

* * *

Wywołane i przypomniane niektóre zagadnienia z oświaty dorosłych w kontekście połowy lat dziewięćdziesiątych wymagają, jak się wydaje dyskusji. W jej toku będzie można wypełniać poszczególne

poła treściami, jak też zakreslić nowe pola, nie wymienione w niniejszym artykule. Łamy „Edukacji Dorosłych” będą otwarte dla różnych poglądów dotyczących oświaty dorosłych.

Stanisław Kaczor

Z działalności wydawców

STOWARZYSZENIE OŚWIATOWCÓW POLSKICH

Stowarzyszenie Oświatowców Polskich powstało w roku 1981. Jest ono, jak głosi statut i deklaracja — dobrowolną organizacją osób fizycznych i prawnych, mającą na celu czynienie dobra przez działalność oświatową, kulturalną i gospodarczą. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich jest organizacją otwartą dla wszystkich jednostek, niezależnie od ich rasy, narodowości, wyznania i poglądów. Będąc organizacją o charakterze uniwersalnym, uznaje ponadczasowe wartości etyczne, wytworzone w kulturze europejskiej i światowej.

Stowarzyszenie Oświatowców Polskich jest organizacją stwarzającą warunki dla rozwoju każdej jednostki ludzkiej, szczególnie dla osób dorosłych, w utrzymaniu ich godności i osiąganiu postawionych celów w sferze duchowej i materialnej. Współpracuje z organizacjami oświatowo-kulturalnymi i naukowymi w skali światowej i regionalnej. Bierze udział w pracach nad rozwojem teorii i praktyki edukacyjnej. Ideę kształcenia ustawicznego uznaje jako ważny fundament dla tworzenia nowoczesnych systemów oświatowych. Swoje funkcjonowanie zabezpiecza przez tworzenie podstaw materialnych i rozwój organizacyjny.

Jako organizacja społeczna, współdziała z instytucjami państwowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, organizacjami oświatowymi o identycznym i pokrewnym charakterze, dla skutecznego rozwiązywania problemów oświatowo-kulturalnych.

Statut Stowarzyszenia i Deklaracja uchwalona na III Ogólnokrajowym Zjeździe Delegatów SOP stanowią podstawę programową działalności, która skupia się na następujących społecznych sferach:

- działalności na rzecz rodziny,
- kształceniu, doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym,
- społecznej działalności oświatowo-wychowawczej,
- działalności na rzecz kultury,
- stwarzanie warunków dla rozwoju kultur regionalnych, wiązanie ich w kulturę narodową, europejską i światową,
- pomnażanie tradycji kulturowych w mieście i na wsi, dla nadążania za tym co pożądanie i jest zgodnie z potrzebami jednostek i grup społecznych. Rozwijanie kultury obyczajów według norm ogólnoludzkich, kultury stołu, kultury języka, udziału w twórczości kulturalnej, a w konsekwencji stylu życia według wartości najwyższych. Przyczyniać się do będzie do powstawania społeczeństwa mogącego zajmować odpowiednie miejsce wśród innych społeczeństw i narodów,
- prowadzenie działalności naukowo-badawczej w dziedzinie oświaty dorosłych,
- działania gospodarcze zapewniające środki na realizację celów statutowych Stowarzyszenia.

Formy działalności oświatowo-wychowawczej w Stowarzyszeniu są pochodną celów i treści oraz możliwości kadrowych.

Przeważają formy wielokrotnie sprawdzone: odczyty, konferencje naukowe, seminaria (środowiskowe, o zasięgu krajowym i międzynarodowe), kursy i różnorodne formy samokształcenia.

Rozwijane są konwersatoria, zespoły dyskusyjne branżowe oraz formy klubowe.

Szczególne znaczenie mają w działalności Stowarzyszenia spotkania międzynarodowe organizowane w Polsce ze względu na ich wysoce inspirujący charakter w doskonaleniu form i poszerzaniu treści własnej działalności.

Działalność Stowarzyszenia jest wynikiem pracy społecznej osób czerpiących satysfakcję z dzielenia się swoją wiedzą i umiejętnościami.

Cele SOP realizowane są przez:

- organizowanie bądź inicjowanie sesji popularnonaukowych, konferencji oświatowych, seminariów, sympozjów o zasięgu krajowym i międzynarodowym, kursów, odczytów, pogadanek i innych form oświatowych,
- prowadzenie szkół niepublicznych (szczególnie zawodowych) oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych podnoszących wiedzę i umiejętności bądź też kształcących w określonym kierunku zainteresowania,
- prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie publikacji periodycznych i nieperiodycznych o charakterze ogólnopopularyzatorskim i informacyjnym oraz pomocy dydaktycznych dla uczestników różnych placówek i form oświatowych,
- prowadzenie prac badawczych w dziedzinie andragogiki,
- opracowywanie ekspertyz i analiz dla ogniw administracji oświatowej lub na potrzeby zainteresowanych organizacji i instytucji,
- organizowanie poradnictwa w zakresie oświaty dorosłych,
- współpracę z pokrewnymi zakresom działalności stowarzyszeniami krajowymi i zagranicznymi.

Szczególnie liczące się na forum międzynarodowym były konferencje organizowane przez Stowarzyszenie:

W roku 1989 — w Wilanowie, z udziałem przedstawicieli dwudziestu krajów świata (liczne kraje Europy, USA, Kanada, Izrael), poświęcone problematyce kształcenia dorosłych w realacji Wschód—Zachód.

Sesja międzynarodowa ESVA-92, która skupiła przedstawicieli Europy, USA, Kanady i polskich specjalistów — andragogów w dyskusji nad istotną problematyką współczesną — rola stowarzyszeń oświatowych w „Nowej Europie”. Sesja odbyła się w Rozalinie k. Warszawy i przyniosła bogaty plon, publikowany w języku angielskim.

Polski Dzień IV Europejskiego Kongresu Kształcenia Ustawicznego (październik 1992 r.) również zaznaczył się udziałem Stowarzyszenia, które zorganizowało tzw. warsztat dyskusyjny, poświęcony formom zawodowego kształcenia dorosłych. Współudział w organizacji „Warsztatu” Centrum Kształcenia Ustawicznego poszerzył problematykę o rolę „centrów” w systemie oświaty dorosłych.

Stowarzyszenie współuczestniczyło organizacyjnie, programowo i finansowo w konferencjach organizowanych przez Instytut Pedagogiki PAN we Wrocławiu-Karpaczu, przez UMCS w Lublinie i Ministerstwo kultury na temat dylematów polskiej kultury.

Zorganizowało seminaria andragogiczne dla oświatowców ukraińskich — wyjazdowe w Chersoniu i w Polsce (Kraków, Kielce, Warszawa, Przemyśl).

Najbardziej aktywne współdziałanie między Stowarzyszeniem Oświatowców Polskich kontynuowane jest z Danią: wymiana szkoleniowa dużych grup nauczycieli i organizatorów oświaty dorosłych oparta jest na programie perspektywicznym. Podobnie, począwszy od roku bieżącego prowadzona będzie współpraca z Węgrami.

Ten rodzaj żywej, stałej współpracy jest najlepszą formą integracji. Pozwoliło też Stowarzyszeniu wejść w skład Europejskiej Rady Oświaty Dorosłych i innych międzynarodowych organizacji oświatowych.

Działalność Stowarzyszenia Oświatowców Polskich ma być dostosowana w swoich treściach i formach do zmieniających się czasów. Elastyczność programów, pełna mobilność organizacyjna są tu podsta-

wowym warunkiem powodzenia w realizacji statutowych zapisów. Poszukiwanie takich rozwiązań organizacyjnych, by pozwalały na aktywizowanie środowisk oświatowych znalazło swoje odbicie m.in. w postaci statutowego zapisu o możliwościach powoływania kół członkowskich, jako samodzielnych jednostek organizacyjnych. Koła mogą np. skutecznie działać w większych zespołach szkół, w centrach kształcenia ustawicznego, na uczelniach, w instytutach itp. środowiskach zawodowych.

Cała działalność Stowarzyszenia Oświatowców Polskich opiera się na formułowanych przez UNESCO ujęciach i rekomendacjach, z których wynika, że oświata dorosłych to system kształcenia, wychowania i innych form aktywności edukacyjnej dla całego dorosłego społeczeństwa. Wynikają z tego konsekwencje: potrzeba rozwijania i rozszerzenia zakresu oświaty dorosłych poprzez wywoływanie i organizowanie różnych procesów i działań oświatowych, takich jak: kształcenie, wychowanie, doksztalcenie, doskonalenie, samokształcenie, poradnictwo, rewalidacja, resocjalizacja.

W tych różnorodnych zakresach i formach działalności oświatowo-kulturalnej czynnie uczestniczą liczne obecnie w Polsce organizacje oświatowe, stowarzyszenia i osoby prywatne. Jedne z nich organizują się do bardzo wąskiej sfery, np. kursów języków obcych, inne rozszerzają pole swojej działalności, prowadząc szkoły niepubliczne i kursy zawodowe, inne jeszcze skupiają uwagę na doskonaleniu pracowników jednej branży.

Charakter Stowarzyszenia Oświatowców Polskich jest służebny wobec całej oświaty dorosłych w Polsce, we wszystkich jej aspektach. W miarę sił, potencjału naukowego, jaki reprezentują nasi członkowie, doświadczenia praktycznego i środków materialnych, które wypracowujemy sami — staramy się oświatę dorosłych wspomagać, wiedzę andragogiczną popularyzować, podtrzymywać dobre tradycje polskiej oświaty dorosłych, szczepić nowe koncepcje, w tym wzory zagraniczne, współdziałać z oświatową administracją w podtrzymywaniu i rozwijaniu systemu oświaty dorosłych. Te zamierzenia realizowane będą we współpracy z innymi stowarzyszeniami oświatowymi, organizacjami i instytucjami w Polsce i za granicą.

Zbigniew Kuźmiński

PODSTAWOWE INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA WIEDZY POWSZECHNEJ

Towarzystwo Wiedzy Powszechnej (zwane dalej TWP) jest społeczną organizacją oświaty dorosłych, posiadającą osobowość prawną i działającą na całym terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Może także — w ramach umów międzynarodowych i zgodnie z posiadanymi uprawnieniami — podejmować współdziałanie z organizacjami, instytucjami i innymi podmiotami prawnymi poza granicami kraju. Od roku 1982 TWP jest członkiem Międzynarodowej Rady Oświaty Dorosłych z siedzibą w Toronto. Bierz także udział w pracach Europejskiego Biura Oświaty Dorosłych (European Bureau of Adult Education) z siedzibą w Amersfoort (The Netherlands). TWP skupia ponad 25 tysięcy członków — wykładowców (specjalistów w zakresie różnych dziedzin wiedzy), nauczycieli języków obcych, pracowników nauki, przedstawicieli środowisk twórczych, organizatorów rozmaitych form działalności oświatowej. Głównym celem statutowym TWP jest upowszechnianie wiedzy ogólnej i zawodowej oraz kultury wśród dorosłych, a także wśród dzieci i młodzieży.

TWP powstało w 1950 roku, ale tradycje jego działalności sięgają roku 1922. Aktualnie jest największą polską organizacją oświaty dorosłych. Stanowiąc społeczne ogniwo w systemie oświaty Polski, TWP realizuje cele i zadania właściwe temu systemowi zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym.

Za główne cele swej działalności Towarzystwo Wiedzy Powszechnej uznaje:

— podnoszenie standardu życia intelektualnego i upowszechnianie uniwersalnych wartości i norm humanistycznych; prowadzenie szeroko rozumianej edukacji obywatelskiej — kształtowanie społec-

- czeństwa kierującego się zasadami demokracji, praworządności i tolerancji; krzewienie kultury narodowej i wiedzy historycznej, przekaz tradycji i kształtowanie poczucia współodpowiedzialności za naród i państwo polskie;
- sprzyjanie rozwojowi osobowości uczestników procesów edukacyjnych; krzewienie zaradności i przedsiębiorczości życiowej.

Wiodące kierunki pracy oświatowej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej to:

- prowadzenie działań oświatowych na rzecz przygotowania społeczeństwa do pracy i życia w sytuacji gospodarki rynkowej; szeroko zróżnicowana oferta oświatowa dla różnych środowisk, uwzględniająca szczególnie ich zapotrzebowanie w zakresie podnoszenia kwalifikacji, rekwalifikacji, kształcenia ustawicznego,
- upowszechnianie wiedzy w takich dziedzinach, jak edukacja ekologiczna, ekonomiczna i prawna, ochrona zdrowia, organizacja i zarządzanie, kształcenie menedżerów, komunikacja społeczna (z uwzględnieniem komputerowych technik informacji, środków masowego przekazu, telekomunikacji),
- nauczanie języków obcych; wzbogacanie wiedzy o historii, kulturze i językach innych narodów,
- prowadzenie poradnictwa i doradztwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych,
- współdziałanie i wspomaganie państwowego szkolnictwa w kształceniu, a przede wszystkim podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli, w tym także nauczycieli zatrudnionych w różnych formach oświaty dorosłych.

Organizacyjne formy pracy TWP to: prelekcje i odczyty, seminaria i konferencje naukowe, kursy zawodowe i kursy języków obcych, kursy przygotowawcze do egzaminów maturalnych i egzaminów wstępnych na wyższe uczelnie, dwuletnie szkoły pomaturalne, Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Tak szeroki zakres oddziaływania jest możliwy dzięki rozbudowanej strukturze stowarzyszenia. Poza Zarządem Głównym (z siedzibą w Warszawie) TWP posiada 32 oddziały wojewódzkie. Większość oddziałów wojewódzkich korzysta z własnych lokali wyposażonych w nowoczesne środki dydaktyczne, a także z wynajętych sal, przede wszystkim w szkołach. W roku oświatowym 1992/1993 we wszystkich formach szkoleń zawodowych organizowanych przez TWP wzięło udział 175 000 osób. 52 500 uczęszczało na kursy nauczające ośmiu języków obcych, prelekcji i wykładów wysłuchało około 900 tys. osób. Zorganizowano ponad 2000 kursów języków obcych i około 1600 kursów zawodowych, związanych z przekwalifikowaniem pracowników i możliwością uzyskania dodatkowych uprawnień w zawodzie lub doskonalenia posiadanych już kwalifikacji. Wszystkie kursy są odpłatne, organizowane w miarę zgłaszanych potrzeb osób i instytucji. Organizacją kursów języków obcych zajmują się wszystkie oddziały wojewódzkie TWP. Tradycyjnie już największą popularnością cieszą się: język angielski, niemiecki, włoski, francuski. Kursy prowadzone są zarówno nowoczesnymi metodami (laboratoria, video, TV satelitarna), jak i szkolną metodą tradycyjną, w trybie normalnym i przyspieszonym. W dziedzinie nauczania języka angielskiego TWP współpracuje z renomowaną angielską firmą językową *Language Link Schools of English* z siedzibą w Londynie.

TWP działa na zasadzie samofinansowania. Na działalność oświatową nie otrzymujemy z budżetu państwa dotacji.

Zatrudniamy lektorów i wykładowców o najwyższych kwalifikacjach, co gwarantuje wysoki poziom pracy oświatowej. Organizowane są dla nich seminaria doskonalące, wyjazdy studyjne, wydawane opracowania z zakresu metodyki nauczania języków obcych. Nadzór dydaktyczny nad procesem nauczania sprawują kierownicy poszczególnych sekcji problemowych i działające przy oddziałach wojewódzkich zespoły konsultantów. Posługujemy się specjalistycznymi programami (wraz ze wskazówkami metodycznymi i testami pisemnymi) zatwierdzonymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i inne właściwe instytucje oraz własnymi, przygotowanymi przez wybitnych znawców przedmiotu, pomocami do nauczania.

Działalności TWP zawsze przyświecała idea szerokiego zasięgu oddziaływania. Oferowane przez nas różne formy pracy oświatowej były i są powszechnie dostępne. Zawsze zabiegaliśmy o wysoki poziom i efektywność nauczania. Tę zasadę dostępności chcemy utrzymać nadal. Zależy nam bowiem na tym, by z organizowanych przez TWP prelekcji, odczytów, seminariów, kursów, studiów oświato-

wych, uniwersytetów powszechnych, wszechnic oświaty zdrowotnej i ekologicznych oraz szkoleń ekonomicznych mogły korzystać szerokie rzesze Polaków.

TWP to renomowana firma oświatowa, ciesząca się dużym uznaniem i szacunkiem w kraju i poza jego granicami.

Stanisław Karaś

ZWIĄZEK ZAKŁADÓW DOSKONALENIA ZAWODOWEGO OGÓLNOPOLSKIE STOWARZYSZENIE OŚWIATOWE

Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego jest związkiem stowarzyszeń oświatowych i swoją siecią obejmuje cały kraj. Tworzy go 29 Zakładów Doskonalenia Zawodowego, których celami statutowymi jest kształcenie, doksztalcanie i doskonalenie zawodowe młodzieży i osób dorosłych. Sieć Związku ZDZ to obecnie:

- 350 ośrodków kształcenia zawodowego usytuowanych we wszystkich większych miastach, w których co roku zdobywa lub doskonalą swoją wiedzę ponad 270 000 osób,
- 62 szkoły, od szkół przysposabiających do zawodu poprzez zasadnicze szkoły zawodowe, technika dzienne i dla pracujących, licea ogólnokształcące, szkoły policealne do Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania prowadzonej przez ZDZ w Katowicach, w których kształcą się ponad 10 000 uczniów, słuchaczy i studentów,
- 95 warsztatów szkoleniowych będących zapleczem kształcenia praktycznego dla szkół i kursów zawodowych wspierających oświatę państwową w realizacji praktycznej nauki zawodu i praktyk zawodowych. Systematyczną naukę pobiera w nich 11 000 uczniów i młodocianych pracowników.

Dla pełnego obrazu stowarzyszenia należy dodać, że działalność oświatową prowadzi 3500 etatowych nauczycieli i instruktorów wspieranych przez tysiące osób współpracujących. Organizacją kształcenia kursowego zajmuje się ponad 1000 etatowych organizatorów kursów wspomaganých przez punkty informacji o kształceniu, mające do dyspozycji bank programów nauczania i bogatą bibliotekę własnych skryptów oraz poradników organizacyjnych i metodycznych. W zakładach doskonalenia zawodowego funkcjonuje wewnętrzny nadzór pedagogiczny oraz prowadzone jest systematyczne doskonalenie merytoryczne i metodyczne kadry nauczającej.

Zakłady Doskonalenia Zawodowego wywodzą się z oświaty rzemieślniczej i mają ponad stuletnią tradycję. Ich poprzednikami w okresie zaborów były tajne kursy rzemieślnicze, a w okresie II Rzeczypospolitej Instytuty Doskonalenia Rzemiosła. Po drugiej wojnie światowej, pozostając niezależnymi i samofinansującymi się organizacjami oświatowymi poszerzyły zakres swojej działalności, nie ograniczając się do kształcenia rzemieślników. Punkt ciężkości zaczął się przesuwać w kierunku kształcenia robotników wykwalifikowanych i pracowników w różnych rodzajach usług.

Jako organizacje kształcące głównie w zawodach robotniczych zakłady doskonalenia zawodowego były postrzegane do połowy lat osiemdziesiątych, kiedy to coraz częściej, w związku z potrzebami środowisk, zaczęły podejmować kształcenie na wyższym poziomie i w innych dziedzinach. Zaczęto powoływać do życia technika, licea ogólnokształcące, szkoły policealne. Szkoły te działają obecnie jako placówki publiczne, niepubliczne i niepubliczne z uprawnieniami szkół publicznych. Podjęto z pozytywnym efektem prowadzenie kursów komputerowych, językowych, obsługi ruchu turystycznego (np. pilotów wycieczek zagranicznych), rachunkowości, bankowości, small-bussinesu. Dużym zainteresowaniem cieszą się kursy dla sekretarek-asystentek szefa.

Nie oznacza to jednak, że ZDZ odeszły od dotychczasowych kierunków kształcenia. W dalszym ciągu znaczącą grupę stanowią słuchacze kursów spawalniczych, palaczy, kandydatów na kierowców wszystkich kategorii czy kierowców i osób zatrudnionych przy przewozie materiałów niebezpiecznych.

ZDZ nadal ściśle współdziała z izbami rzemieślniczymi. Znacznie zyskały na znaczeniu trzyletnie kursy młodzieżowe w zawodach usługowych związanych z gastronomią, krawiectwem, kosmetyką, fryzjerstwem, motoryzacją. Absolwenci tych kursów z dużym powodzeniem zdają egzaminy czeladnicze (o kursach tych szerzej w innym miejscu). W roku szkolnym 1992/93 wprowadzono na mocy porozumienia ze Związkiem Rzemiosła Polskiego roczne kursy przygotowujące do egzaminu czeladniczego w różnych rzemiosłach absolwentów szkół ponadpodstawowych. W dalszym ciągu prowadzone są kursy przygotowujące osoby czynne zawodowo do egzaminów na tytuł czeladnika i mistrza w rzemiośle. Kontynuowane jest kształcenie w zasadniczych szkołach zawodowych, gdyż uważamy, że przemysł jeszcze długo, zanim podejmie sam proces kształcenia kadr, będzie oczekiwał dopływu ze szkół młodych, dobrze wyuczonych kadr robotniczych. Nasza baza, w dużym stopniu składająca się z warsztatów mechanicznych, elektrycznych, elektronicznych, drzewnych nie tylko zapewnia miejsca praktycznej nauki zawodu uczniom ZDZ, ale coraz częściej przyjmuje na zajęcia praktyczne uczniów szkół państwowych.

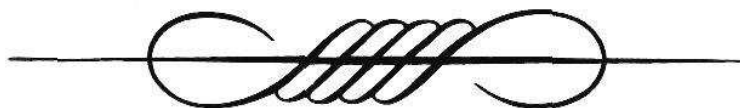
W ostatnich latach w zakładach doskonalenia zawodowego obserwuje się ogromny wzrost inicjatyw w zakresie powoływania do życia różnych form działalności oświatowej. Przykładem tych form mogą być:

- powołana przez ZDZ w Katowicach Wyższa Śląska Szkoła Zarządzania,
- uruchomiona Sieć Studiów Kupieckich Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego, o której szerzej piszemy w innym miejscu,
- pierwsze kursy zawodowe dla obywateli byłego ZSRR w języku rosyjskim organizowane przez ZDZ w Olsztynie,
- kurs orientacji zawodowej zorganizowany przez ZDZ w Toruniu wspólnie z Wojewódzkim Biurem Pracy pod kierunkiem szwedzkiego AMU,
- toruński inkubator przedsiębiorczości,
- amerykańsko-polskie centrum kształcenia budowlanych w Warszawie,
- indywidualne kursy rzemieślnicze organizowane przez ZDZ w Gdańsku.

Istotnym kierunkiem działalności oświatowej podejmowanej od paru lat przez ZDZ, któremu poświęca się szczególną uwagę to uczestnictwo w inicjatywach edukacyjnych realizowanych w ramach aktywnych form ograniczania bezrobocia. Uzyskiwane w tym zakresie przez zakłady doskonalenia zawodowego wyniki doprowadziły do podpisania przez Zarząd Główny Związku ZDZ porozumienia z Urzędem Pracy, na mocy którego zakłady doskonalenia zawodowego stają się partnerami urzędów pracy w walce z bezrobociem.

Przedstawiony tu krótko ogólny zakres działalności zakładów doskonalenia zawodowego wskazuje, że jesteśmy organizacją oświatową w szerokim zakresie uzupełniającą system państwowy. Wydaje się, że nasza działalność odpowiada i będzie jeszcze bardziej odpowiadała potrzebom obecnego czasu. Potencjalne możliwości zakładów doskonalenia zawodowego są praktycznie nieograniczone. Dysponują one własną bazą, dobrą kadrą pedagogiczną, doświadczoną kadrą organizatorów kształcenia, własnym bankiem coraz bardziej nowoczesnych programów nauczania, utrzymują szerokie kontakty zagraniczne i cieszą się uznaniem zagranicznych partnerów. Istotnym atutem naszej organizacji jest jej sieciowy charakter stwarzający możliwość podjęcia każdej inicjatywy szkoleniowej na terenie całego kraju.

Andrzej Piłat

BADANIA ZAWODOZNAWCZE W PRACACH MIĘDZYRESORTOWEGO CENTRUM NAUKOWEGO EKSPLOATACJI MAJĄTKU TRWAŁEGO W RADOMIU

Wprowadzenie

Międzyresortowe Centrum Naukowe Eksploatacji Majątku Trwałego w Radomiu jest państwowym instytutem naukowo-badawczym. Centrum realizuje kompleksowo prace naukowo-badawcze, rozwojowe i wdrożeniowe oraz projektuje i programuje doskonalenie kadr w zakresie nowoczesnych technologii wytwarzania i eksploatacji, prowadzi informację naukowo-techniczną, wydawnictwa i produkcję poligraficzną oraz produkcję doświadczalną (prototypy aparatury, maszyny i urządzenia wspomagające eksploatację). Pozwala to na realizację zadań, począwszy od badań podstawowych, poprzez badania stosowane i prace rozwojowe do pilotażowych wdrożeń włącznie.

Podstawowe kierunki działalności:

- * działalność naukowo-badawcza w obszarach: teorii eksploatacji, trwałości i niezawodności, inżynierii systemów, tribologii, konstytuowania warstwy wierzchniej, płynów eksploatacyjnych, informatyki, ekonomiki eksploatacji, automatyki, inżynierii materiałowej;
- * badania zawodoznawcze (modele zawodów, badania na stanowiskach pracy), projektowanie treści kształcenia zawodowego, naukowo-metodyczne wspomaganie kształcenia ustawicznego, programowanie i doskonalenie kadr, badania efektywności kształcenia, informacja naukowo-techniczna, wydawnictwa i produkcja poligraficzna;
- * działalność doświadczalno-konstrukcyjna w zakresie nowych generacji urządzeń diagnostycznych, obsługowo-naprawczych i specjalistycznych aparatury naukowo-badawczej.

Wśród 300 osób zatrudnionych w MCNEMT prace naukowo-badawcze prowadzi 6 profesorów, 28 doktorów i 124 asystentów i specjalistów reprezentujących dyscypliny naukowe: mechanika, fizyka, elektrotechnika, elektronika, chemia, informatyka, ekonomia, pedagogika. Przygotowanie pedagogiczne oraz doświadczenie analizy pracy, projektowania charakterystyk kwalifikacyjnych i treści kształcenia zawodowego posiada 112 osób.

Zakłady i laboratoria Centrum dysponują nowoczesną aparaturą naukowo-badawczą, komputerami osobistymi typu IBM PC/AT MS-DOS z procesorami 80286-80486, środowiskiem WINDOWS 3.1 z systemami składu tekstu: Cyfroset, Fotoskład, Word for Windows, Chiwriter, TAG. Do celów szkolenia przystosowana jest sala audiowizualna na ok. 60 miejsc oraz baza hotelowa. Centrum posiada własne studio wideo z możliwością produkcji filmów dla potrzeb poradnictwa i orientacji zawodowej. Studio może być również wykorzystane do analiz zawodoznawczych. „Fotografia dnia pracy” — obserwacja pracownika odbywa się wówczas techniką wideo.

MCNEMT opracowało i obsługuje dla Komitetu Badań Naukowych komputerową bazę danych o wyposażeniu jednostek w aparaturę naukowo-badawczą.

W ciągu siedmioletniej działalności Centrum opracowano i wdrożono: 70 rozwiązań systemowych, 55 technologii i ponad 100 prototypów maszyn i urządzeń, na które podpisano ponad 140 umów wdrożeniowych. Na ostatnich 65 Międzynarodowych Targach Poznańskich opracowany i wyprodukowany w MCNEMT „Mikroprocesorowy zestaw do testowych badań tarcia, zużycia i smarowania T05” otrzymał złoty medal.

Aparatura badawcza, kontrolno-pomiarowa (np. tribometry, sterowniki), krótkie serie produkowane w Zakładach Doświadczalnych są eksportowane w ramach programu UNIDO do krajów rozwijających się, jak również do Niemiec, Włoch, Szwajcarii.

Badania zawodoznawcze

Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr jest wyodrębnioną jednostką Centrum. W Ośrodku realizowane są badania zawodoznawcze, od badań stanowisk pracy i modeli zawodów, do opracowania dokumentacji programowych, projektów pomocy dydaktycznych, programów komputerowych, materiałów metodycznych, informacyjnych oraz podręczników włącznie.

MCNEMT posiada doświadczenia w realizacji i koordynacji dużych centralnych programów badawczych, np. 450 zadań CPBR 13.2 realizowało 135 jednostek naukowych, uczelni i przedsiębiorstw, w tym zadania z zakresu kształcenia, doskonalenia i prognozowania kadr. Między innymi w

latach 1986—89 prowadzono badania stanowisk pracy w przedsiębiorstwach w celu określenia wymagań kwalifikacyjnych dla pracowników funkcyjnych zatrudnianych w eksploatacji, średniej kadry służb obsługowo-naprawczych oraz pracowników zatrudnionych bezpośrednio w użytkowaniu, konserwacji i naprawach maszyn i urządzeń przemysłu: maszynowego, energetycznego, hutniczego, górniczego, chemicznego, lekkiego, okrętowego, taboru samochodowego, kolejnictwa, budynków i budowl, maszyn budowlanych i drogowych oraz rolnictwa. Powstały również nowe modele sylwetek absolwentów eksploatacyjnych kierunków kształcenia na wszystkich poziomach (wyższym, średnim, zasadniczym), wzorcowe programy nauczania wraz z kompleksową obudową dydaktyczną. Prace badawcze obejmowały ponadto organizowanie zapotrzebowania na kadry eksploatacyjne w przemyśle maszynowym, metalurgicznym, elektromaszynowym.

W latach 1988—92 w Ośrodku pracowały cztery Komisje Programowe Specjalistycznych Przedmiotów Zawodowych Ministerstwa Przemysłu i Handlu opiniujące charakterystyki kwalifikacyjne, dokumentacje programowe, materiały metodyczne oraz podręczniki dla zawodów i specjalności branży przemysłu: maszynowego, elektrycznego, elektronicznego i skórzanego. Opracowano 93 dokumentacje programowe (w tym charakterystyki kwalifikacyjne absolwentów, plany i programy nauczania) dla szkół zawodowych, 100 programów kursów, 20 programów studiów technicznych, 23 programy studiów podyplomowych, 30 dydaktycznych programów komputerowych i filmów. Wydano 69 tytułów książek, w tym 38 metodyk, podręczników i materiałów pomocniczych. Na kursach, seminariach i konferencjach przeszkolono ok. 6000 inżynierów produkcji, nauczycieli przedmiotów zawodowych i pracowników oświaty pozaszkolnej.

Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr jest merytorycznie wspomagany przez 9 zakładów naukowych MCNEMT oraz 2 zakłady doświadczalne (mechaniczny i elektroniczny). Stale współpracuje z 83 interdyscyplinarnymi zespołami badawczymi reprezentowanymi przez około 800 pracowników naukowych, praktyków i ekspertów z przemysłu oraz stowarzyszeń naukowo-technicznych, a także nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Aktualnie w Ośrodku na zlecenie Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych są przygotowywane opisy dla ponad 300 zawodów i specjalności zgodnie z nową klasyfikacją liczącą ponad 2000 zawodów i specjalności funkcjonujących w gospodarce.

Wspólnie z Wojewódzkim Urzędem Pracy organizujemy doskonalenie kadr, a także przeprowadziliśmy dwa polsko-angielskie seminaria naukowe na temat lokalnych rynków pracy.

Centrum jest wydawcą czasopism naukowych dostępnych we wszystkich wyspecjalizowanych bibliotekach naukowych całego świata: „Pedagogika Pracy”, „Informacja Ekspresowa Eksploatacji”, „Problemy Eksploatacji”, „Problemy Maszyn Roboczych”, „Tribologia”, „Edukacja Dorosłych”.

Współpraca krajowa i międzynarodowa

W pracach badawczych, metodycznych, działalności wydawniczej, produkcji doświadczalnej stale współpracują z Centrum:

placówki naukowe: Instytut Badań Edukacyjnych, Ogólnopolskie Centrum Edukacji Niestacjonarnej, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Instytut Spawalnictwa, Instytut Obrabiarek Skrawających, Politechnika Warszawska, Politechnika Poznańska, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Inżynierska w Radomiu, Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie;

stowarzyszenia: Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Stowarzyszenie Edukacyjne BREVET — Poland, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej;

szkoły i inne instytucje oświatowe: Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego, Centrum Kształcenia Zawodowego w Szczecinie, Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie, ponad 100 szkół zawodowych oraz centrów kształcenia ustawicznego w 21 województwach;

przedsiębiorstwa: Huta Ostrowiec, Fabryka Łożysk Toczących w Kielcach, Zakłady ZELMER w Rzeszowie, Zakłady Metalowe ŁUCZNIK w Radomiu, Agencja Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

MCNEMT posiada wieloletnie doświadczenie we współpracy z zagranicznymi instytucjami edukacyjnymi i badającymi rynek pracy:

National Institute of Adult Continuing Education (Anglia), Bundesinstitut für Berufsbildung — BIBB (RFN), Ruhr Universität Bochum (RFN), European Centre for the Development of Vocational Training — CEDEFOP (RFN), Aben datastue for kvinder — VUC (Odense, Dania), Naukowo-Metodyczne Centrum Kształcenia Zawodowego w Moskwie (Rosja), Wakefield District College (Wakefield, Anglia), Barnsley College (Anglia), Yorkshire & Humberside Association for Further & Higher Education (Dewsbury, Anglia), Bundesarbeitsgemeinschaft Jugendsozialarbeit — BAG JAW (RFN), Jobcentre Wakefield (Anglia).

Ośrodek był jednym ze współorganizatorów IV Europejskiego Kongresu Kształcenia Ustawicznego w Warszawie — warsztat IV: „Szkolenie i doskonalenie w zakładzie pracy”. Organizowaliśmy wiele seminariów dwustronnych z udziałem instytucji angielskich, duńskich, niemieckich, rosyjskich. Pracownicy Ośrodka uczestniczą we wszystkich ważniejszych zjazdach i konferencjach europejskich, prowadzą wymianę informacji naukowych i wydawnictw. Prowadzone są wyjazdy studyjne i konsultacje z wieloma placówkami naukowymi.

Aktualnie przygotowujemy nowe projekty dla programów TEMPUS i TESSA, np.: Modułowe pakiety edukacyjne, Elastyczne systemy i technologie kształcenia zawodowego.

Podsumowanie

Procesy restrukturyzacji kształcenia zawodowego w Polsce wynikające z faktu wprowadzania nowej ustawy oświatowej oraz przekształcanie i formowanie się rynku pracy pod wpływem zmian w treściach pracy wyznaczają zadania, rozwiązanie których stanowiło będzie podstawę do tworzenia w kraju ściśle ze sobą sprzężonych systemów społecznych: pracy i edukacji. Dlatego też aktualne i przyszłościowe prace Ośrodka Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego obejmują:

- naukowo-metodyczne podstawy kształcenia i doskonalenia zawodowego, wspomaganie procesów restrukturyzacyjnych edukacji w zawodach przemysłowych grupy maszynowej, elektrycznej i elektronicznej, wielopłaszczyznowe badania zawodoznawcze z wykorzystaniem funkcjonalnej analizy pracy, inżynierskich metod pomiaru i oceny efektywności kształcenia, w tym optymalizacja treści kształcenia zawodowego oraz badań porównawczych systemów kształcenia w wymiarze międzynarodowym.
- prace metodyczne i projektowe, skoncentrowane są nad konstruowaniem modeli zawodów, opracowywaniem opisów i charakterystyk zawodowych, modułowych programów nauczania, środków i pomocy dydaktycznych oraz elastycznych technologii edukacyjnych zapewniających wysoką jakość i efektywność kształcenia zawodowego w systemie szkolnym i pozaszkolnym.
- analizy, ekspertyzy, programy nauczania, pakiety edukacyjne, kompleksowe technologie kształcenia zawodowego, metodyki, podręczniki, narzędzia badawcze i materiały pomocnicze mające zastosowanie w projektowaniu dydaktycznym w wymiarze lokalnym i ogólnokrajowym.

Przewidywana transformacja Ośrodka zmierzać będzie do pełnienia funkcji ośrodka naukowo-metodycznego kształcenia zawodowego, pracującego dla potrzeb szkół zawodowych i ośrodków doskonalenia, urzędów pracy. Z drugiej strony wyniki prac będą zastosowane do drożnego, elastycznego systemu kształcenia niestacjonarnego, wykorzystującego modułowe technologie edukacyjne, w nowoczesnych technologiach produkcji i eksploatacji oraz pełnienia funkcji regionalnego ośrodka kształcenia ustawicznego.

Tym zadaniom podporządkowujemy produkcję doświadczalną elektroniki i aparatury, wydawnictwa i produkcję poligraficzną (np. opracowanie i produkcja modułowych pakietów edukacyjnych do nauczania elektroniki).

Literatura

1. Wytyczne w sprawie wprowadzania do programów nauczania treści programowych z zakresu eksploatacji obiektów technicznych. MEN, MCNEMT, IKZ, Warszawa 1989.
2. Education and professional development and the local labour market. MCNEMT Radom — YHAFHE Leeds, 1992, s. 162.
3. Kształcenie zawodowe i oświata dorosłych w Danii. MCNEMT Radom 1992, s. 60.

4. Kształcenie zawodowe w Republice Federalnej Niemiec i Anglii. MCNEMT Radom 1992, s. 55.
5. Kształcenie zawodowe w Rosji. MCNEMT Radom, N-MCKZ w Moskwie, 1992, s. 58.
6. Kształcenie i szkolenie ustawiczne w zakładzie pracy. VI Europejski Kongres Kształcenia Ustawicznego Warszawa 1992, MCNEMT Radom 1992, s. 109.
7. Pedagogika Pracy 20/2. IV Europejski Kongres Kształcenia Ustawicznego. MCNEMT — SOP, 1992, s. 219.
8. Continuing Education — International and Regional Perspectives. YHAFHE — Dewsbury, MCNEMT Radom 1993, s. 48.
9. Kształcenie i doskonalenie zawodowe w okresie przemian. MCNEMT Radom 1993, s. 182.

Henryk Bednarczyk, Krzysztof Symela

Kształcenie kursowe szkoły dla dorosłych

NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH W TWP

Do tradycyjnych form działalności oświatowej, prowadzonych przez Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, należą kursy języków obcych. Obecnie działalność ta stanowi jedną z podstawowych form, ponieważ jest poważnym źródłem pozyskiwania środków finansowych, co w momencie pozbawienia TWP jakiegokolwiek wsparcia finansowego ze strony budżetu państwa, ma podstawowe znaczenie dla istnienia tej organizacji.

Oddział Stołeczny TWP pomimo wielu trudności, zwłaszcza w chwili obecnej, przy powszechnym, konkurencyjnym podejściu do oświaty, nauczanie języków obcych utrzymał na poziomie lat ubiegłych. Ogromna konkurencja, zwłaszcza na terenie Warszawy, nie wyparła jak dotąd TWP z rynku oświatowego. Obecnie, tak jak i w latach ubiegłych, prowadzimy naukę języka: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego i rosyjskiego.

Nauka prowadzona jest w następujących formach organizacyjnych:

kursy intensywne

— nauka 5 razy w tygodniu po 3 godziny lekcyjne,

kursy przyspieszone

— nauka 3 razy w tygodniu po 2 godziny lek-

cyjne bądź 2 razy w tygodniu po 3 godziny lekcyjne lub 3 razy w tygodniu po 2 godziny lekcyjne,

kursy semestralne

— nauka 2 razy w tygodniu po 2 godziny lekcyjne.

Nauczanie języków odbywa się na różnym poziomie zaawansowania: kursy dla początkujących, kursy dla średnio- i zaawansowanych, konwersacja, kursy przygotowawcze do egzaminów wstępnych na wyższe uczelnie.

Oprócz tego, wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu, od 3 lat prowadzimy: wakacyjne kursy intensywne dla osób wyjeżdżających za granicę oraz w bieżącym roku oświatowym: kursy sobotnio-niedzielne, kursy nauki języka polskiego dla cudzoziemców.

Oddział Stołeczny TWP prowadzi kursy języków obcych o profilu ogólnym, fachowym (np. korespondencja w językach obcych), przygotowujące do egzaminów: Cambridge First Certificate; Proficiency; Deutsch als Fremdsprache i inne zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem społecznym.

Przyjęcia na kursy języków obcych w TWP poprzedzane są rozmową lektorów ze słucha-

czami dla ustalenia celu nauczania i określenia stopnia znajomości języka — zwłaszcza u osób, które już kiedyś miały kontakt z językiem obcym. Rozmowy te mają niebagatelne znaczenie zarówno dla organizatorów kursów, jak i dla słuchaczy. Dobranie w grupie słuchaczy o zbliżonym celu nauczania oraz mniej więcej jednokowym poziomie znajomości języka ma duży wpływ na efektywność nauczania.

Zajęcia prowadzone są w ośrodkach własnych oraz w klubach osiedlowych, domach kultury, a także w zakładach pracy i innych instytucjach.

Nadzór dydaktyczny w TWP nad kursami języków obcych ma Kuratorium Oświaty w Warszawie. Ponadto od lat funkcjonuje w naszej organizacji ustalony system wewnętrznego nadzoru dydaktycznego nad działalnością kursową. Nadzór ten pełni Wojewódzki Zespół Konsultantów.

TWP posiada ustalone wzory protokołów hospitacyjnych i konsultacyjnych. Przeprowadzane systematycznie konsultacje i hospitacje zajęć pozwalają na sformułowanie wniosków co do oceny: przygotowania merytorycznego lektorów, poziomu metodycznego prowadzonych zajęć, umiejętności słuchaczy, sprawności organizacyjnej prowadzonej działalności, rozwoju bazy oraz oprogramowania działalności oświatowej.

Oddział Stołeczny TWP dysponuje bardzo dobrą kadrą lektorską, rekrutującą się z wyższych uczelni warszawskich, często z wieloletnimi praktykami zagranicznymi. Dysponujemy także bardzo dobrą bazą lokalową i dydaktyczną, Nauka odbywa się w laboratoriach językowych, systematycznie modernizowanych i dostosowywanych do współczesnych wymogów dydaktycznych, z wykorzystaniem telewizji satelitarnej, video, a także nowoczesnych programów i podręczników. To wszystko decyduje o tym, że kursy języków obcych organizowane przez TWP na terenie Warszawy cieszą się od lat znacznym powodzeniem. Wyważone i konkurencyjne ceny są dodatkową reklamą tych kursów.

Niezwykle ważnym elementem w zakresie nauczania języków obcych, któremu w TWP poświęca się dużo uwagi, jest problem doskonalenia pracy lektorów. Doskonalenie odbywa się w różnych formach: m.in. w ramach Międzywojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Kadr TWP i w ramach Wojewódzkiego Zespołu Konsultantów. Problemowi doskonalenia nadano w TWP

szczególne znaczenie, bowiem przy dużej konkurencji wysoki poziom świadczonych usług, jak również sprawność organizacyjna prowadzonych zajęć na kursy i organizacji zajęć decydują o utrzymaniu się na rynku oświatowym. Na ten cel przeznaczone są znaczne środki finansowe, a także pozyskiwani są do współpracy ludzie o jak najwyższych kwalifikacjach, którzy wspomagają TWP swoimi uwagami i zaleceniami np. w zakresie porządkowania i pełniejszego wykorzystania bazy dydaktycznej. Organizowane szkoleniowe seminaria dla lektorów języków obcych m.in. na temat „Nowa analiza sprawności językowych oraz wnioski glottodydaktyczne z niej płynące”, pozwalają im aktualizować i uzupełniać swoją wiedzę metodyczną. Szczególnie duże zainteresowanie wzbudzają seminaria i zebrania szkoleniowe, które organizowane są w chwili wprowadzania nowego podręcznika bądź nowego programu.

Pomimo dużych tradycji i doświadczenia, jakimi może wykazywać się TWP w zakresie nauczania języków obcych, w ostatnich latach zauważalny jest spadek liczby słuchaczy na kursach. Moim zdaniem wynika to z faktu poważnego ubożenia ludności, rosnących kosztów utrzymania rodzin, w których koszty kształcenia stanowią niebagatelny wydatek. Rosną także koszty utrzymania i prowadzenia działalności statutowej TWP, które w sytuacji braku wsparcia nie tylko finansowego, ale często moralnego ze strony czynników oświatowych mają również wpływ na kształtowanie się cen za świadczone usługi.

Mówiąc o wsparciu moralnym mam na myśli niewykorzystywanie bogatej bazy dydaktycznej i doświadczenia w prowadzeniu działalności oświatowej TWP, pomimo różnorodnych inicjatyw z naszej strony, przez urzędy (np. urząd zatrudnienia), fundacje i czynniki oświatowe. Przykładem tego może być również fakt pozbawienia TWP prawa prowadzenia egzaminów państwowych z języków obcych, podczas gdy takie uprawnienia posiada wiele instytucji pochodzenia zagranicznego (np. Goethe Institut, Instytut Brytyjski itp.).

Można uważać, że jest naszym zadaniem utrudnianie pracy i obniżanie prestiżu polskich organizacji oświatowych. Z kontaktów naszych z podobnymi do TWP organizacjami oświatowymi (RFN, W. Brytania, Holandia, Dania itp.) wie-

my, że działalność oświatowa na rzecz dorosłych jest finansowana w 90% przez czynniki administracyjne i finansowe.

W chwili obecnej, w naszym kraju, dokształcanie dorosłych, a szczególnie w nauczaniu języków obcych, wydaje się niezmiernie ważne. Organizowane nowe stanowiska pracy powszechnie wymagają znajomości języka obcego. Znajomości

tej wymaga także aktualny rozwój stosunków międzynarodowych. Potrzeba ta stwarza konieczność zmobilizowania wszystkich czynników odpowiedzialnych za poziom wiedzy obywateli, do troski o przygotowanie społeczeństwa do życia w nowych warunkach społecznych i ekonomicznych.

Barbara Jagiełło

WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA TOWARZYSTWA WIEDZY POWSZECHNEJ

Nikt nie kwestionuje tezy, że kluczem do powodzenia reform ekonomicznych i społecznych jest poziom wykształcenia ludności. To jego pochodną jest poziom wydajności pracy, powodzenie we wprowadzaniu nowoczesnych technologii, rozumienie wartości kulturalnych, zdrowie fizyczne i psychiczne obywateli.

Polska pozostaje daleko w tyle, w porównaniu do zaawansowanych krajów Europy, w upowszechnianiu wykształcenia średniego i wyższego. Dwie trzecie Polaków ma za sobą tylko szkołę podstawową, ponad 30 na 100 to analfabeci funkcjonalni.

Ze stopniem wykształcenia ludności wyraźnie wiąże się poziom wykształcenia nauczycieli. Jest on niski, szczególnie w szkołach wiejskich. Nadal (1993 rok) około 10% nauczycieli ukończyło jedynie szkołę średnią (przeważnie Liceum Pedagogiczne), około 30% czynnych nauczycieli to absolwenci dwuletnich Studiów Nauczycielskich. Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje wszystkich nauczycieli do uzupełnienia w najbliższych kilku latach swojego wykształcenia co najmniej do poziomu wyższego zawodowego, tzw. licencjatu nauczycielskiego.

Uczelnie państwowe — uniwersytety i wyższe szkoły pedagogiczne — nie są w stanie sprostać temu zadaniu. Stąd też inicjatywa Towarzystwa Wiedzy Powszechnej powołania własnej, niepaństwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Minister Edukacji Narodowej pozytywnie ustosunkował się do inicjatywy TWP i decyzją z 30 kwietnia 1993 roku udzielił zezwolenia Towarzystwu Wiedzy Powszechnej w Warszawie

— jako założycielowi — na utworzenie uczelni niepaństwowej pn. **Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej** w Warszawie. Uczelnia uzyskała zgodę Ministra Edukacji Narodowej na prowadzenie studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych na kierunku pedagogika. WSP TWP posiada osobowość prawną i własny statut zatwierdzony decyzją Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 1993 roku.

Decyzją Zarządu Głównego TWP z dnia 7 czerwca 1993 roku, na stanowisko rektora WSP TWP został powołany prof. dr hab. Julian Auleytner, prezes Zarządu Głównego TWP.

Rekrutacja studentów, w postaci rozmów kwalifikacyjnych, na które zgłosiło się około 1000 kandydatów, odbyła się w czerwcu 1993 roku. Wyłoniono 400 osób, które od tego roku podejmą studia na kierunku nauczanie początkowe. Prawdopodobnie od roku akademickiego 1994/95 uruchomiony zostanie nowy kierunek studiów „Pedagogika pracy”.

Uroczysta inauguracja pierwszego roku akademickiego w Wyższej Szkole Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej odbyła się 25 września 1993 roku w sali koncertowej Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie.

— „Polsce potrzeba pedagogów cechujących się przede wszystkim samodzielnością myślenia, a jednocześnie humanistyczną wrażliwością na potrzeby drugiego człowieka — powiedział rektor szkoły prof. Julian Auleytner. Stary system edukacji zostawił nam dziesiątki tysięcy nauczycieli z niepełnym wykształceniem wyższym.

Nasza szkoła, przyjmując pierwszych 400 studentów-nauczycieli chce nauczyć ich partnerstwa, aby potem przenieśli ten rodzaj partnerstwa, stosunków międzyludzkich na relacje uczeń—nauczyciel w lokalnych szkołach. Przez partnerstwo chcemy promieniować tolerancją”.

WSP TWP będzie finansowana z różnego rodzaju dotacji, darowizn, z wpływów z własnej działalności gospodarczej oraz z chesnego uiszczanego przez każdego studenta (700 tys. zł miesięcznie). Zajęcia odbywają się w Warszawie, przy ulicy Urbanistów 3, w soboty i niedziele.

Stanisław Karaś

SIEĆ STUDIÓW KUPIECKICH ZWIĄZKU ZAKŁADÓW DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

Przekształcanie systemu gospodarczego na gospodarkę rynkową, tworzący się rynek konsumenta, wzrastająca gwałtownie konkurencja w handlu, błyskawiczne kariery i upadki przedsiębiorstw handlowych, spowodowane między innymi brakiem odpowiednio wykwalifikowanych kadr, stały się jedną z przesłanek do podjęcia prac nad autorską koncepcją stworzenia w systemie Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego sieci szkół kształcących kadry na potrzeby nowoczesnego handlu.

Inne przesłanki to:

- fakt, że aktualnie funkcjonujący system oświaty zawodowej nie jest przygotowany do kształcenia handlowców, którzy potrafią skutecznie działać w warunkach gospodarki rynkowej,
- chęć wyjścia naprzeciw potrzebom społecznym wynikającym ze znacznego bezrobocia absolwentów szkół ponadpodstawowych i przygotowania ich do wykonywania zawodów, na które jest aktualnie i będzie w przyszłości popyt na rynku pracy.

Przyjęto zasadę, że o programie i treściach kształcenia oraz jego efektach, a więc o ostatecznym przygotowaniu zawodowym absolwentów, powinni decydować także pracodawcy, a nie tylko organizacja kształcąca. Dlatego też wszystkie powiązane ze sobą placówki będą ściśle współpracowały z funkcjonującymi na ich terenie jednostkami handlowymi i produkcyjnymi, prowadzącymi sprzedaż własnych wyrobów. Dominującą formą kształcenia będą zajęcia praktyczne, na które planuje się poświęcić dwukrotnie więcej czasu niż na teorię. Każdy etap kształce-

nia będzie kończył się określeniem uniejności, jakie słuchacz nabył w toku nauki w Studium Kupieckim. Zajęcia praktyczne będą odbywały się w dużej mierze w trakcie symulacyjnych procesów handlowych, prowadzonych pomiędzy placówkami sieci. Słuchacze będą przygotowani do szeroko rozumianego zawodu kupca, wyposażeni w wiedzę i umiejętności z zakresu gospodarki rynkowej, marketingu, reklamy, handlu: detalicznego, akwizycyjnego, hurtowego i zagranicznego oraz zasad prowadzenia własnego przedsiębiorstwa. Jednym z podstawowych elementów kształcenia będzie zdobywanie umiejętności stosowania komputera w działaniach handlowych. Silny akcent zostanie położony na naukę języków obcych. Programy nauczania będą opracowywane w formule modułowej, tak aby można je było dostosować do poziomu prezentowanego przez słuchaczy, odchodzić od tradycyjnych przedmiotów nauczania na rzecz bloków programowych, a jednocześnie wykorzystywać w systemie kursowym do doskonalenia i przekwalifikowania dorosłych. Dyplomy ukończenia nauki będą sugerowane przez Krajową Izbę Gospodarczą i placówkę kształcąca — Studium Kupieckie Zakładu Doskonalenie Zawodowego. System adresowany jest głównie do absolwentów szkół ponadpodstawowych, którzy nie kontynuują nauki w szkołach wyższego szczebla.

Koncepcja spotkała się z przychylnym przyjęciem w wielu środowiskach. Chęć podjęcia wspólnych prac nad jej wprowadzeniem zadeklarowało 11 zakładów doskonalenia zawodowego. Pozyskano dla niej Krajową Izbę Gospodarczą — jedną z najważniejszych organizacji zrzeszają-

cych pracodawców. Przychylne opinie uzyskała w Ministerstwie Edukacji Narodowej, Ministerstwie Przemysłu i Handlu, Ministerstwie Współpracy Gospodarczej z Zagranicą. Opiekę naukową nad wdrożeniem koncepcji na mocy porozumienia zawartego w Zarządzie Głównym Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego objął Instytut Rynku Wewnętrznego i Konsumpcji. Wsparcie i pomoc przy jej wdrażaniu zadeklarowało szereg organizacji handlowych i oświatowych Republiki Federalnej Niemiec.

Zarząd Główny Związku ZDZ w dniu 14 października 1992 r. na swoim posiedzeniu podjął decyzję o zatwierdzeniu do realizacji koncepcji uruchomienia w systemie ZDZ Sieci Studiów Kupieckich. Od tego też dnia uzyskała ona rangę oficjalnego programu Związku ZDZ. W celu zapewnienia niezbędnych funduszy na podjęcie prac programowo-wdrożeniowych zainteresowane zakłady podjęły decyzję o powołaniu fundacji wspierającej działalność Sieci Studiów Kupieckich ZZDZ.

W dniu 11 grudnia 1992 r. został podpisany akt notarialny ustanawiający Fundację Kształcenia Kupieckiego „Mercurius” z siedzibą w Warszawie. Fundatorami-założycielami są: Krajowa Izba Gospodarcza, Zarząd Główny Związku ZDZ oraz Zakłady Doskonalenia Zawodowego.

Celem Fundacji, na mocy nadanego jej przez Fundatorów-założycieli Statutu, jest działalność na rzecz kształcenia i doskonalenia kadr kupieckich przygotowanych do prowadzenia handlu w kraju i za granicą, a w szczególności pomoc merytoryczna, metodyczna i organizacyjno-fi-

nansowa dla Sieci Studiów Kupieckich ZZDZ. Przy Fundacji działa stały organ — Rada Programowa. Do jej głównych zadań należy określenie założeń programowo-metodycznych Studiów Kupieckich, decyzje o kształcie i zakresie programów nauczania oraz podręczników dla słuchaczy i poradników metodycznych dla nauczycieli. Rada Programowa decyduje również o sposobie i formach szkolenia kadry nauczającej w studiach kupieckich ZDZ.

Słuchaczami Studiów Kupieckich będą absolwenci szkół ponadpodstawowych. Cykl nauczania trwać będzie 4 semestry i składa się z 3 semestrów przygotowujących do zawodu „kupiec przedsiębiorca” oraz z 1 semestru specjalistycznego dyplomowego (do wyboru), np. detalista, hurtownik, akwizytor, spedytor, marketing, handel zagraniczny itd.

Plan nauczania w trzech semestrach obejmuje następujące przedmioty: podstawy wiedzy o gospodarce, prawo — wybrane zagadnienia, technika biurowa i korespondencja handlowa (w tym maszynopisanie i obsługa komputera), organizacja i technika sprzedaży, wiedza o przedsiębiorstwie, finanse i księgowość, etyka i kultura zawodowa, a ponadto języki obce — niemiecki, rosyjski, angielski oraz zajęcia fakultatywne — brydż, szachy, retoryka, gry symulacyjne oraz prawo jazdy.

Nauka w Studium Kupieckim jest odpłatna. Pierwsi słuchacze rozpoczęli naukę w dziesięciu Studiach Kupieckich ZDZ 1 października br. Zakłada się, że do roku 1998 powstaną takie placówki we wszystkich większych miastach Polski.

Danuta Kossobudzka

KSZTAŁCENIE W SZKOŁACH POLICEALNYCH STOWARZYSZENIA OŚWIATOWCÓW POLSKICH

Od kilku lat Stowarzyszenie Oświatowców Polskich prowadzi niepubliczne szkoły policealne. Umożliwiają one absolwentom szkół średnich zdobycie zawodu poszukiwanego na rynku pracy. Powstały one w: Poznaniu, Wrześni, Łodzi, Wrocławiu, Opolu, Gdańsku, Płocku. Młodzież kształci się na kierunkach kosmetycznym, eko-

logicznym, ekologicznym, bezpieczeństwa i higieny pracy, pracy socjalnej, ratownictwa medycznego, informatycznym i optyki okularowej. Wszystkie szkoły SOP, których jest ponad dwadzieścia, na koniec roku 1993 mają uprawnienia szkół publicznych, a zatem są we wszystkim równouprawnione.

Jak wykazały doświadczenia kilku lat istnieje duże zapotrzebowanie na kształcenie zawodowe odpowiadające tworzącemu się rynkowi pracy. Szczególnie usługi bankowe, marketingu, w dziedzinie ubezpieczeń nie posiadają dobrze przygotowanych kadr dla nowych warunków. Każdego roku na jedno miejsce w takich szkołach, jak kosmetyczne ubiega się po kilka osób. Bardzo interesującym zjawiskiem jest to, że po raz pierwszy nadesłano zgłoszenia z zagranicy. Uzasadnienia są dwa: po pierwsze wysoki poziom nauczenia i nowoczesne wyposażenie, po drugie — konkurencyjne w stosunku do rodzimych koszty kształcenia.

We wszystkich szkołach SOP przywiązuje się duże znaczenie do nauki języka angielskiego. Daje to duże szanse na pracę absolwentów tych szkół na rynku europejskim. Służyć temu mają również organizowane z coraz większym powodzeniem praktyki za granicą, z zasady wymieniane z jednoimiennymi szkołami lub kursami za granicą.

Wspomniany wysoki poziom kształcenia

osiągany jest przede wszystkim przez dobór najlepszych specjalistów w danym środowisku. Na przykład w policealnej szkole kosmetycznej w Poznaniu nauczycielami są profesorowie i inni samodzielni pracownicy Akademii Medycznej. Szkoła korzysta również z wyposażenia tej uczelni. W sumie zapewnia to wysoki poziom kształcenia i zdobycia takich kwalifikacji zawodowych, które wytrzymają konkurencję na rynku krajowym i europejskim.

Stowarzyszenie Oświatowców Polskich zamierza rozszerzać sieć swoich szkół policealnych w miarę pojawiania się potrzeb i warunków dla ich organizacji. Szczególną troską otacza się kierunek kształcenia w zakresie informatyki dla niepełnosprawnych we Wrocławiu. Być może w najbliższym czasie w innych miastach powstaną takie lub podobne kierunki. Trzeba zdawać sobie ciągle sprawę, że 10% polskiego społeczeństwa, to osoby mniej lub bardziej niepełnosprawne i trzeba im zapewnić możliwie najlepsze warunki funkcjonowania w społeczeństwie w aspekcie ekonomicznym i społeczno-moralnym.

Zbigniew Kuźmiński

DOSKONALENIE WIEDZY I KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH INSTRUKTORÓW SPAWANIA W ZDZ

Szkolenie spawaczy zajmuje ciągle znaczącą pozycję w strukturze kształcenia kursowego Zakładów Doskonalenia Zawodowego. W 1992 r. na kursach spawania przeszkolono ponad 12 tys. osób (jest to jednakże mniej przeszkolonych o ok. 15% w stosunku do roku 1991). W ostatnim okresie w wielu ZDZ odnotowano ponownie zwiększone zainteresowanie kursami spawalniczymi. Z biur pracy napływają zlecenia na organizowanie tego rodzaju kursów, gdyż wielu bezrobotnych jest zainteresowanych zdobyciem zawodu spawacza.

Aby ZDZ utrzymały wiodącą pozycję na rynku edukacyjnym w kształceniu spawaczy powinny m.in. stale dbać o jakość i odpowiednio wysoki poziom szkolenia. Istotnym elementem warunkującym taki poziom jest doskonalenie kadry nauczającej na kursach spawalniczych w

ZDZ. Chodzi tu zwłaszcza o podwyższanie kwalifikacji kadry instruktorskiej nauczania praktycznego. W związku z tym Zakłady Doskonalenia Zawodowego podejmują starania mające na celu doskonalenie zawodowe instruktorów. Najczęstszą formą takiego doskonalenia są krótkie seminaria, inspiruje się też instruktorów do samokształcenia. Na przykład ZDZ w Katowicach opracował dla instruktorów spawania zamierzających podwyższyć swoje kwalifikacje zestaw materiałów dydaktycznych pomocnych w samokształceniu.

Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że w ostatnim okresie zbyt mało jest inicjatyw mających na celu doskonalenie kadry instruktorskiej. Spowodowane jest to w dużej mierze trudnościami finansowymi ZDZ. Dlatego też oferta złożona przez Instytut Spawalnictwa w Wiedniu

dotycząca doskonalenia kadry instruktorskiej spotkała się z dużym zainteresowaniem większości Zakładów Doskonalenia Zawodowego. W wyniku starań podjętych przez Zarząd Główny Związku ZDZ i Wiedeński Instytut Spawalnictwa, dzięki finansowej pomocy Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych Austrii, zorganizowane zostały w 1992 r. trzy kursy dla trzech dwudziestoosobowych grup instruktorów, wytypowanych przez ZDZ i Instytut Spawalnictwa w Gliwicach (ZDZ — 30 osób, Instytut Spawalnictwa — 30 osób). W gronie instruktorów wydelegowanych przez ZDZ znaleźli się zarówno etatowi instruktorzy nauki zawodu zatrudnieni w ZDZ, jak również pracownicy zakładów przemysłowych pracujący w ZDZ na umowie-zleceniu. Ta ciekawa i pożyteczna inicjatywa doskonalenia kadr instruktorskich w Wiedniu wymaga skomentowania. Kurs obejmował następujące specjalności: spawanie gazowe, spawanie elektryczne, spawanie w osłonie CO₂, spawanie w osłonie argonu stali i aluminium, zgrzewanie tworzyw sztucznych, spawanie z użyciem robotów — programowanie pracy robota, cięcie laserowe. W trakcie zajęć obejmujących pierwsze cztery specjalności, oprócz ćwiczeń, uczestnicy szkolenia mieli możliwość wykonania złączy próbnych w celu uzyskania uprawnień do spawania wg ustaleń euronormy EN-287-1. Zajęcia z pozostałych trzech specjalności, oprócz ćwi-

czeń i pokazów, dawały również możliwość zapoznania się z urządzeniami i sprzętem spawalniczym.

Sumując efekty trzytygodniowego szkolenia należy zaznaczyć, że wymiernym potwierdzeniem podwyższenia kwalifikacji są zdobyte przez słuchaczy kursu uprawnienia (zgodnie z euronormą wydane przez Instytut Wiedeński), 30 instruktorów ZDZ uczestniczących w szkoleniu uzyskało 71 uprawnień w różnych specjalnościach. Niezależnie od zdobytych uprawnień wszyscy uczestnicy otrzymali świadectwa ukończenia kursu. Interesującą nowością, z którą niemożliwe byłoby się zetknąć w Polsce było zapoznanie się z technologią i sprzętem do zgrzewania tworzyw sztucznych. To samo można powiedzieć na temat spawania aluminium, z którym zapoznali się uczestnicy szkolenia. Niezwykle istotne jest również to, że oprócz wymienionych wyżej konkretnych, wymiernych efektów, pobyt w Wiedeńskim Instytucie pozwolił uczestnikom kursu zapoznać się z wzorową organizacją procesu szkolenia spawaczy.

Niezwykle pozytywnym doświadczeniem ze współpracy z Wiedeńskim Instytutem Spawalnictwa w doskonaleniu kadry instruktorskiej w ZDZ są inspiracje do podjęcia starań, by te pożyteczne inicjatywy edukacyjne zostały powtórzone w przyszłym roku.

Adam Rybakiewicz

RZEMIOSŁO PARTNEREM ZWIĄZKU I ZAKŁADÓW DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W SZKOLENIU KADR

Zakłady doskonalenia zawodowego swój ród wywodzą z rzemiosła. Pierwsze placówki oświatowe rzemiosła, tzw. instytuty rzemieślnicze bądź instytuty naukowe, rzemiosła powstały w okresie międzywojennym. Po drugiej wojnie światowej wznowiły działalność jako instytuty naukowe rzemiosła, po czym zmieniono ich nazwę na zakłady doskonalenia rzemiosła, a następnie na zakłady doskonalenia zawodowego.

Kształcenie kadr na potrzeby rzemiosła stanowi po dziś dzień dla szeregu ośrodków kształcenia zawodowego ZDZ znaczący kierunek dzia-

łalności oświatowej. Charakterystycznym jest to, że blisko 10% naszych placówek oświatowych, a zwłaszcza filii OKZ jest zlokalizowanych w siedzibach cechów.

Według danych za rok 1991 w ZDZ przeszkolono na potrzeby rzemiosła 12 550 osób, jest to o 30% mniej niż w 1990 r. Występująca od kilku lat tendencja spadkowa jest w pewnej mierze determinowana podjęciem działalności szkoleniowej przez część izb rzemieślniczych. W 1991 r. z ogólnej liczby 12 520 osób przeszkolonych na potrzeby rzemiosła, kursy kwalifikacyjne przy-

gotowujące do egzaminu na tytuł czeladnika ukończyło 6520 osób. Natomiast 753 osoby ukończyły kursy przygotowujące do egzaminu na tytuł mistrza w rzemiośle.

W strukturze kursów organizowanych na potrzeby rzemiosła dominują słuchacze kursów kwalifikacyjnych, stanowią oni w ostatnich latach *cà* 50% kształconych dla rzemiosła, a w 1991 r. 54,1%. Trzeba podkreślić, że na wielkości te w dużym stopniu wpływają dane dotyczące słuchaczy młodzieżowych kursów długoterminowych (zwłaszcza krawieckich), których absolwenci w znakomitej większości (ponad 90%) przystępują do egzaminu na tytuł czeladnika przed komisjami izb rzemieślniczych. W ostatnim okresie jest to ponad 4 tys. osób. W grupie kursów doskonalących istotną rolę odgrywają nadal kursy pedagogiczne. Znaczącą pozycję uzyskują kursy z zakresu szeroko pojętej wiedzy ekonomicznej, np. prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, kalkulacji cen wyrobów i usług, wiedzy o podatkach, kosztorysowania, wiedzy w zakresie przepisów prawa o spółkach i handlu zagranicznym. Przy czym grupa ta w ostatnim okresie wykazuje tendencję rosnącą. Nadal organizowane są kursy bhp, aczkolwiek coraz częściej w ostatnich latach inicjatywy szkoleniowe w tym zakresie przejmują izby rzemieślnicze i cechy. Szkolimy także rzemieślników na kursach spawalniczych, motorowych, na różnego rodzaju kursach przyuczających do zawodu lub wyuczających zawodu, np. obsługi komputerów, kierowców wózków akumulatorowych i spalinywych, obsługi wytwornic acetylenowych, obsługi urządzeń ciśnieniowych, a także na kursach dla potrzeb i zainteresowań własnych np. nauki języków obcych.

Istotną rolę w organizowaniu szkolenia kursowego przez ZDZ dla środowiska rzemieślniczego odgrywają programy kursów, które są zawsze uzgadniane z rzemiosłem. Przykładowo: posiadamy ponad 200 programów kursów dla osób ubiegających się o tytuł czeladnika i mistrza w rzemiośle. Autorzy i recenzenci tych programów pochodzą najczęściej ze środowiska rzemieślniczego.

Kształcenie kadr dla potrzeb rzemiosła funkcjonuje na podstawie porozumienia o współpracy pomiędzy Związkiem Rzemiosła Polskiego i Związkiem Zakładów Doskonalenia Zawodowego. Pierwsze formalne porozumienie zostało za-

warte w 1971 r. Na przełomie ostatnich lat w związku ze zmianami gospodarczymi w kraju oraz społecznym zapotrzebowaniu na konieczność przekwalifikowania zawodowego, wprowadzono nowe formy współpracy. Obecna współpraca, oparta na porozumieniu zawartym 9 maja 1992 r. pomiędzy ZG ZZDZ i ZRP, to kontynuowanie dotychczasowych działań i potwierdzenie wykształconego przez lata modelu, który można generalnie określić: zakłady uczą i doskonalą, organizacje rzemiosła egzaminują i nadają tytuły kwalifikacyjne czeladnicze i mistrza w rzemiośle.

We wspomnianym porozumieniu obie organizacje uznały za podstawowe obszary wspólnych działań: podnoszenie kwalifikacji zawodowych rzemieślników i pracowników ich zakładów, doskonalenie zawodowe w zakresie wprowadzania nowych technologii i materiałów, a także szkolenie oraz przekwalifikowanie osób bezrobotnych. Realizacja zadań potwierdzonych przez Zarząd Główny ZZDZ reprezentujący zakłady doskonalenia zawodowego będzie się odbywała przez:

- organizację kursów przygotowujących do egzaminów czeladniczych i mistrzowskich, doskonalących, pedagogicznych, z zakresu bhp oraz innych kursów w zależności od potrzeb środowiska rzemieślniczego,
- upowszechnienie długoterminowych kursów zawodowych i rocznych szkoleń dla absolwentów szkół ponadpodstawowych kończących się egzaminami na tytuł czeladnika,
- informowanie absolwentów kursów kwalifikacyjnych o możliwościach przystąpienia do egzaminów czeladniczych i mistrzowskich przed komisjami egzaminacyjnymi przy izbach rzemieślniczych,
- uzgadnianie z izbami rzemieślniczymi i ZRP programów kursów realizowanych na potrzeby rzemiosła.

Dla organizacji rzemiosła reprezentowanych przez Związek Rzemiosła Polskiego oznacza to:

- preferowanie zakładów doskonalenia zawodowego jako organizatorów kursów kwalifikacyjnych, doskonalących, pedagogicznych i innych w zależności od zapotrzebowania,
- umożliwienie absolwentom długoterminowych kursów zawodowych i rocznych szkoleń przystępowania do egzaminów czeladniczych przed komisjami egzaminacyjnymi izb rzemieślniczych,

— udzielanie pomocy w procesie naboru kandydatów ze środowiska rzemieślniczego na kursy organizowane przez zakłady doskonalenia zawodowego oraz udostępnianie do realizacji celów szkolenia bazy będącej w ich dyspozycji.

W ramach porozumienia stale działa Komisja ds. Szkolenia i Doskonalenia Rzemieślników, która jest organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Głównego ZZDZ i Zarządu ZRP. Istotnymi efektami jej prac w dwóch ostatnich latach to wprowadzone roczne kursy zawodowe przygotowujące absolwentów szkół ponadpodstawowych do egzaminów czeladniczych w różnych rzemiosłach, odpowiednio do zapotrzebowania rynku pracy i preferencji zawodowych młodzieży oraz możliwości skracania programu długoterminowych kursów młodzieżowych (w porozumieniu z izbami rzemieślniczymi), a także rozszerzenie tej formy szkolenia na inne rzemiosła. W sprawie rocznych kursów zawodowych oddzielnie zostało zawarte we wrześniu 1991 r. porozumienie pomiędzy ZG ZZDZ a ZZRP. Trzeba podkreślić, że niektóre ZDZ np. w Białymstoku, Kielcach podjęły się organizacji rocznych kursów zawodowych. Białostocki Zakład Doskonalenia Zawodowego uruchomił przykładowo w porozumieniu z Izbą Rzemieślniczą roczne kursy zawodowe w Białymstoku i w Suwałkach, przygotowujące do egzaminu czeladniczego w rzemiośle — fryzjerstwo.

Komisja ds. Szkolenia i Doskonalenia Rzemieślników ZG ZZDZ i ZRP na jednym z wyjazdowych posiedzeń zajmowała się też organizacją kursów indywidualnych organizowanych przez ZDZ w Gdańsku w ścisłej współpracy z Gdańską Izbą Rzemieślniczą. Kursy te organizowane są od 1990 r. jako kursy przyuczające do zawodu oraz kursy kwalifikacyjne. Przyuczenie do zawodu odbywa się w warsztatach ZDZ lub w warsztatach rzemieślników zrzeszonych w cechach. Należy podkreślić, że pomoc cechów i izb rzemieślniczych jest nieodzowna przy wyborze zakładu rzemieślniczego. Kandydat zgłaszający się na kurs indywidualny zostaje przeszkolony w ośrodku ZDZ w zakresie bhp i ppoż., otrzymuje też odpowiednie skrypty, podręczniki, dotyczące zawodu, którego będzie się uczył. W warsztacie słuchacz jest pod opieką mistrza, który uczy go praktycznie zawodu, a także pomaga w opanowaniu wiedzy teoretycznej. Podobnie jak kursy

przyuczające do zawodu organizowane są w tym samym systemie indywidualne kursy kwalifikacyjne. W okresie od października 1990 r. do czerwca br. kursy indywidualne ukończyło ponad 120 osób. Żałować należy, że ta ciekawa gdańska inicjatywa edukacyjna nie znalazła zainteresowania na terenie kraju.

Jak już wspomniano, prowadzone przez część izb rzemieślniczych szkolenie kursowe w zasadzie sprowadza się do organizowania kursów doskonalących. W kilku izbach powołane przez nie w ostatnim okresie ośrodki szkoleniowe organizują różnego rodzaju kursy zawodowe dla środowiska rzemieślniczego. Ma to miejsce np. w izbie rzeszowskiej, katowickiej. Podstawowy jednak kierunek działalności edukacyjnej rzemiosła to kształcenie uczniów. Aktualnie np. w około 60 tys. zakładów rzemieślniczych uczy się zawodu ponad 180 tys. uczniów (młodocianych i pełnoletnich) w 126 zawodach i specjalnościach. Wypada stwierdzić, że niektóre kwalifikacje można zdobyć wyłącznie w rzemiośle. Należą do nich np. witrażownictwo, płatnerstwo, kołodziejstwo, brązownictwo.

Wieloletnie doświadczenia wskazują, że decydującą rolę w rozszerzaniu i doskonaleniu działalności kursowej ZDZ dla potrzeb rzemiosła odgrywa stale prowadzona współpraca zakładów doskonalenia zawodowego z izbami rzemieślniczymi, a zwłaszcza ośrodków kształcenia zawodowego z cechami. Ma to miejsce w takich zwłaszcza ZDZ jak Kielecki, Krakowski, Słupski, Toruński, Zielonogórski. W niektórych zakładach organizowane są narady robocze przedstawicieli ZDZ, izb, OKZ i cechów (tradycyjnie ma to miejsce w Kielcach). Organizuje się też spotkania z przewodniczącymi komisji egzaminacyjnych. W kilku przypadkach przedstawiciele ZDZ uczestniczą w pracach komisji egzaminacyjnej przy izbie rzemieślniczej np. w Krakowie i w Kielcach.

Dokonujące się w naszym kraju przemiany społeczno-gospodarcze zmierzające do wprowadzenia gospodarki rynkowej stwarzają dla drobnej wytwórczości, w tym i dla rzemiosła, szanse rozwoju. Sprzyjać temu może doskonalony system edukacji rzemieślników. W systemie tym Związek i zakłady doskonalenia zawodowego odgrywają znaczącą rolę. Nasze dotychczasowe doświadczenia w działalności szkoleniowej na rzecz rzemiosła pozwalają na sformułowanie kilku wnio-

sków natury ogólniejszej pod adresem Związku i Zakładów Doskonalenia Zawodowego:

- * Kluczem do rozwoju i doskonalenia kształcenia kadr dla potrzeb rzemiosła jest przede wszystkim ścisłe i konsekwentne współdziałanie ogniw terenowych obu naszych organizacji, tj. izb rzemieślniczych i zakładów doskonalenia zawodowego, a zwłaszcza cechów i OKZ;
- * Nieodzowne są propozycje nowych kursów, zwłaszcza w zakresie szeroko rozumianej wie-

dzy ekonomicznej, fiskalnej, marketingu, organizacji i zarządzania, obsługi komputerów, nauki języków obcych;

- * Stałej modyfikacji winny podlegać programy kształcenia i doskonalenia kadr dla potrzeb rzemiosła. Wiąże się z tym m.in. modułowa budowa programów.
- * Zwiększenia efektywności wymaga praca Komisji ds. Szkolenia i Doskonalenia Rzemieślników.

Adam Rybakiewicz

KSZTAŁCENIE MŁODZIEŻY NA KURSACH DŁUGOTERMINOWYCH ZDZ

Od ponad 30 lat, dla pewnego odsetka młodzieży kończącej szkołę podstawową alternatywą kształcenia zawodowego w formach szkolnych był kursowy system kształcenia realizowany przez Zakłady Doskonalenia Zawodowego. Do 1989 r. trzyletnie kursy zawodowe prowadzone były głównie w zawodzie krawiectwo damskie lekkie. Od kilku lat zaczęło występować społeczne zapotrzebowanie na inne zawody i specjalności. Podjęto np. kształcenie w zawodach: fryzjer, kucharz, kucharz-kełner, mechanik pojazdów samochodowych i innych. Sporym zainteresowaniem cieszą się kursy gospodarstwa domowego. Wszystko wskazuje na to, że gama zawodów będzie się rozszerzała. Ośrodki Kształcenia Zawodowego wykazują zapotrzebowanie na kształcenie w takich zawodach, jak murarz-tylnik, monter instalacji wewnętrznych, masarz-wędliniarz, elektromechanik i inne. Podstawą programową nowo realizowanych kierunków kształcenia są programy własne lub zmodyfikowane programy szkolne. Wykształcenie zawodowe na wszystkich kierunkach kształcenia obejmuje przygotowanie ogólne, specjalistyczne niezbędne do wykonywania zawodu oraz zajęcia praktyczne. Wykształcenie ogólne, aczkolwiek w mniejszym wymiarze niż w ZSZ, stanowi niezbędny element przygotowania młodzieży do ewentualnego kontynuowania nauki w formach szkolnych. Wykształcenie zawodowe obejmuje przygotowanie ogólnozawodowe i specjalistyczne niezbędne

do wykonywania zawodu. Gwarancją dobrego przygotowania zawodowego są zajęcia praktyczne. Trzyletni okres nauki kończy najczęściej egzamin czeladniczy składany przed Komisją Izby Rzemieślniczej. Na mocy porozumienia między Związkiem ZDZ i Centralnym Związkiem Rzemiosła młodzież uczęszczająca na długoterminowe kursy ma zaliczany 3-letni okres nauki do wymiaru stażu pracy uprawniającego do przystąpienia do egzaminu czeladniczego. Uczestnikami tej formy kształcenia jest najczęściej młodzież ze wsi i małych miasteczek, gdzie oferta kształcenia Kuratoriów Oświaty jest niewystarczająca i nie zaspokaja zapotrzebowania społecznego na kształcenie w zawodach rzemieślniczych.

Celem ZDZ nie jest więc zastępowanie kształcenia szkolnego kursowym systemem zdobywania zawodu, lecz potrzeba uzupełnienia systemu szkolnego ofertą dla tych wszystkich, którym bliższy jest model pozaszkolnego zdobywania zawodu z uwagi na trudności percepcyjne lub potrzebę szybkiego usamodzielnienia zawodowego i finansowego.

W ostatnich trzech latach liczba słuchaczy długoterminowych kursów kończących się egzaminem czeladniczym oscyluje w granicach 17 000 osób rocznie i ma tendencję wzrostową. Kursy prowadzone są w ponad 120 Ośrodkach Kształcenia. Nie funkcjonując w sztywnych ramach systemu oświatowego uzyskały one zdol-

ność szybkiego reagowania na zmienną sytuację na rynku usług oświatowych. Mogą szybko i skutecznie zareagować na zapotrzebowanie na określone rodzaje zawodów i specjalności na

danym obszarze. Zyskuje im to społeczne uznanie i zapewnia wielu chętnych do zdobywania zawodu w systemie kursowym.

Wanda Surosz

Konferencje, seminaria sympozja

Wychowanie ekologiczne w Stowarzyszeniu Oświatowców Polskich

Ten kierunek działań Stowarzyszenia uprawiany jest od kilku lat z różnym nasileniem i w różnych wymiarach. Istniejąca przy Zarządzie Głównym SOP Komisja Ekologiczna przy współpracy ze szkołami wyższymi i przy wsparciu ze strony ministerstwa mającego w swojej gestii zagadnienia ekologiczne, podjęła działalność o charakterze popularyzatorskim, a w konsekwencji wychowawczym w kilku środowiskach na terenie kraju. Główną formą, jak dotychczas, były konferencje przygotowywane przez dłuższy czas z udziałem ich uczestników.

Realizowana koncepcja konferencji ma dwa wymiary: pierwszy, z udziałem konkretnego środowiska, obejmuje młodzież i dorosłych — jednorazowo, drugi zaś: konferencje układają się w pewien system i organizowane są każdego roku lub nawet dwa razy w roku.

Do tych pierwszych należały dotychczas konferencje na Śląsku, w Płocku, Częstochowie, Opolu. Natomiast drugie podejście zaczęto realizować w Zamościu i Sitnie, a zatem w mieście i na wsi. Pozyskani do realizacji celów wychowania ekologicznego wybitni specjaliści świata nauki, a jednocześnie popularyzatorzy — pasjonaci przedstawiają na tych konferencjach referaty dotyczące m.in. związków człowieka z całą przyrodą i jego odpowiedzialność za współzycie

wszystkich organizmów, związki etyki i ekologii, spojrzenie na problemy ekologii. Wspomniana konferencja w Zamościu objęła głównie młodzież szkół średnich uczącą się na kierunkach związanych bezpośrednio z ekologią. Młodzi przygotowali m.in. wystawę swoich prac plastycznych, w których podejmowano w sposób właściwy plastycy zagadnienia ekologii. Prowadzono też dyskusje z różnych punktów widzenia, a więc doświadczenia, badań naukowych i poszczególnych regionów. Celem spotkań było sformułowanie, a następnie realizacja wniosków mających szansę praktycznego zastosowania w miejscach zamieszkania uczestników.

W Sitnie natomiast, gdzie ma swoją siedzibę Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego i Katolicki Uniwersytet Ludowy, zastanawiano się w gronie naukowców i specjalistów — doradców rolniczych nad możliwościami i sposobami zastosowania wiedzy współczesnej z dziedziny ekologii w pracach rolniczych, w obejściach gospodarczych itp. Chodziło przy tym głównie o możliwości zmian świadomości przeciętnego mieszkańca wsi, rolnika w jego konkretnych warunkach bytowania. Niezmiernie interesujące okazały się sesje gromadzące uczestników kursu Katolickiego Uniwersytetu Ludowego. Są to bowiem ochotnicy w uczeniu się. Jednocześnie mają oni konkretne oczekiwania wobec organizatorów takich konferencji, o jakich informujemy. Wprawdzie nie gardzą wiedzą teoretyczną, ale na pierwszym miejscu poszukują rad, wskazań o charakterze praktycznym i to można powiedzieć na dziś. Stąd wielkie zadanie organizatorów tego

typu konferencji, aby nie minąć się z oczekiwaniami uczestników. Jak dotychczas przedsięwzięcia Stowarzyszenia Oświatowców Polskich można uznać za udane.

W najbliższych planach przygotowywane są kolejne konferencje zarówno w Zamościu i Sitnie, a także jednorazowe w tych regionach, gdzie jest wyraźne zapotrzebowanie na tego rodzaju działalność.

Michał Strutyński

Wiosenna Szkoła Andragogiki

Po raz piątą odbyła się w Kaliszu w dniach 10—12 maja 1993 roku Wiosenna Szkoła Andragogiki. Organizowana w przeszłości głównie przez Instytut Kształcenia Nauczycieli, a potem przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli z inicjatywy Bolesława Dylaka, ostatnio w ramach działalności Stowarzyszenia Oświatowców Polskich.

Od pierwszej sesji WSA w 1984 roku upłynęło wiele lat i co istotniejsze dokonały się wielorakie zmiany, również w dziedzinie edukacji.

W tych warunkach organizatorzy postawili przed piątą Sesją następujące główne zadania:

- * Upowszechnienie dorobku andragogiki;
- * Dokonanie wstępnej analizy wpływu nauk andragogicznych na pracę dydaktyczno-wychowawczą w oświacie dorosłych;
- * Wspieranie integracji środowiska andragogów, nauczycieli i organizatorów oświaty dorosłych;
- * Stworzenie forum dla wymiany doświadczeń z zakresu oświaty dorosłych w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych i politycznych;
- * Tworzenie warunków rozwoju motywacji u wszystkich zajmujących się oświatą dorosłych do samorozwoju formalnego i nieformalnego.

Na czele powołanego Komitetu Naukowego WSA stanął prof. Tadeusz Wujek, a Sekretarzem Naukowym Sesji został mgr Bolesław Dylak.

Podczas trzech dni obrad plenarnych wysłuchano kilku referatów i szeregu doniesień oraz sta-

nowisk w sprawach oświaty dorosłych. Przykładowo wymienimy:

Tendencje rozwoju kształcenia ustawicznego — prof. Stanisław Kaczor,

Zmiany w systemie wartości ludności rolniczej — próby oceny — prof. Dyzma Gałaj,

Funkcjonowanie nauczyciela oświaty dorosłych wobec wyznań cywilizacyjnych — prof. Czesław Banach,

Doskonalenie andragogiczne nauczycieli oświaty dorosłych — diagnoza i koncepcja zmian — dr Elżbieta Zmysłowska,

Edukacja dorosłych wobec łagodzenia skutków bezrobocia — dr Edward P. Piotrkowski.

Stanowiska w sprawie oświaty dorosłych i jej zadań na przyszłość przedstawił:

Prezes SOP Zbigniew Kuźmiński

Stowarzyszenie Oświatowców Polskich wobec edukacji dorosłych,

Dyrektor Generalny TWP Stanisław Karaś

Działalność oświatowa TWP w warunkach gospodarki wolnorynkowej,

Wiceprezes ZG ZNP Ryszard Łapik

Stanowisko Związku Nauczycielstwa Polskiego w sprawie oświaty dorosłych w Polsce,

Prezes ZZDZ Andrzej Piłat

Oświata zawodowa dla pracujących w działalności Związku Doskonalenia Zawodowego,

Wygłoszono szereg komunikatów ze studiów i badań. Przykładowo można wymienić:

Aktualne problemy doskonalenia kadr w przedsiębiorstwie — dr Henryk Bednarczyk,

Pakiety edukacyjne w elastycznym nauczaniu ludzi dorosłych — mgr Marzena Bochniak, dr Krzysztof Symela,

Nowe wymagania kwalifikacyjne wobec nauczycieli oświaty dorosłych — mgr Janusz Figurski, mgr Zbigniew Kramek,

Problemy doskonalenia i przekwalifikowania bezrobotnych — mgr Dorota Koprowska, dr Kazimierz Stojek,

Niektóre problemy kształtowania osobowości w świetle doświadczeń Warszawskiej Szkoły Zarządzania im. Karola Adamieckiego — dr Zbigniew Zaniewski.

Komisja wnioskowa pod przewodnictwem mgr. Henryka Skrzypczaka **sformułowała i przedstawiła wnioski** w następujących działach:

W zakresie organizacji Wiosennej Szkoły Andragogiki

— Wyrazić Zarządowi Głównemu Stowarzyszenia Oświatowców Polskich podziękowanie za zorganizowanie i sfinansowanie V Sesji Wiosennej Szkoły Andragogiki oraz kontynuowanie dorobku poprzednich czterech sesji, zorganizowanych w latach 1984—1990;

— Wygłoszone na bieżącej Sesji referaty, wzbogacone głosami dyskusji przedstawiły wizję nowych rozwiązań kształcenia dorosłych wobec przemian społeczno-gospodarczych i kulturalno-oświatowych naszego kraju;

— V Sesja Wiosennej Szkoły Andragogiki potwierdziła nie po raz pierwszy słuszność zbierania się forum specjalistów z zakresu andragogiki. Z tych też względów uczestnicy V Sesji oczekują zwołania VI Sesji WSA w roku 1995, widząc w tym bardzo dobrą formę systematycznego podnoszenia oświaty dorosłych na wyższy poziom. Oceniając dotychczas realizowaną tematykę w toku obrad pięciu sesji, Komisja wniosków sugeruje temat VI Sesji „Oświata pozaszkolna” w najszerszym ujęciu tego zagadnienia;

— Mając na względzie duży dorobek tematyczny bieżącej sesji, prosić Zarząd Główny SOP o przekazanie wniosków Departamentowi Kształcenia Ustawicznego MEN oraz Ministerstwu Pracy i Spraw Socjalnych oraz podjęcia starań w zainteresowanych resortach w sprawie realizacji przedstawionych wniosków;

— Z uwagi na dużą wartość naukową i praktyczną wygłoszonych referatów oraz wystąpień w dyskusji, komisja wniosków postuluje wydanie materiałów w formie powielonej i odpłatne rozsyłanie uczestnikom V Sesji oraz przekazanie tych materiałów zainteresowanym resortom do wykorzystania,

W zakresie polityki i organizacji kształcenia dorosłych

— W kształceniu dorosłych na pierwszy plan wysunąć kształcenie dotyczące zmiany kwalifikacji bezrobotnych w zmieniającej się gospodarce. Na drugim miejscu zorganizować kształcenie i przygotowanie pracowników do roli współwłaścicieli przedsiębiorstw w ramach powszechnej prywatyzacji;

— Zachować dotychczasowy kierunek uzupełniania średniego wykształcenia przez dorosłych w szkołach dla pracujących;

— Kształceniu zawodowemu absolwentów liceów ogólnokształcących w Policealnych Studiach Zawodowych nadać charakter dobrego przygotowania kwalifikacyjnego fachowców w określonych specjalnościach;

— Rozważyć czy wprowadzenie odpłatności w szkołach dla dorosłych nie zahamuje rozwoju tych szkół. Jeżeli opłaty miałyby istnieć, to wyważone do możliwości finansowych słuchaczy, raczej o charakterze symbolicznym;

— Propagować i rozwijać przy uczelniach wyższych „uniwersytety trzeciego wieku”;

— Reaktywować radiowo-telewizyjną szkołę średnią, jako sprawdzoną formę kształcenia na odległość;

— Kształceniem na odległość objąć rolników, dając możliwość podnoszenia poziomu agrotechnicznego i hodowlanego gospodarstw wiejskich;

— Rozwijać pracę Uniwersytetów Ludowych na wsi, przywracając im wysoką rangę kształcącą, artystyczną i wychowawczą;

— W niektórych województwach likwiduje się szkoły dla dorosłych bez należytego uzasadnienia. Należy się przeciwstawić takim tendencjom i prosić MEN o wydanie w tej sprawie odpowiednich zaleceń;

— Wnioskować do MEN — Dep. KU — o przygotowanie projektu ustawy o kształceniu dorosłych. Ustawa powinna nakładać obowiązek na Ministra Ed. Nar., Kultury i Sztuki, Min. Pracy i Spraw Socjalnych oraz inne resorty przygotowania kadry oświatowców do realizacji szeroko rozumianych zadań;

— Uściślić współpracę merytoryczną i organizacyjną pomiędzy SOP i ZNP, ZZDZ oraz TWP w celu wypracowania form współpracy oraz zasad koordynacji działania w formie konferencji, seminariów, badań itp. na rzecz oświaty dorosłych. Powołać spośród tych organizacji Radę Koordynacyjną w celu rozpoczęcia współpracy;

— Podjąć starania w sprawie utworzenia międzyresortowego „Banku programów kształcenia kursowego”;

— Mając na względzie potrzeby badawczo-naukowe oświaty dorosłych, tworzyć warunki do restytuowania Instytutu Oświaty Dorosłych;

— Dla pełnej realizacji zadań SOP w dziedzinie kształcenia dorosłych, poszerzyć jego oddziały wojewódzkie oraz utworzyć szkoły średnie i wyższe, zgodnie z potrzebami społecznymi i gospodarczymi;

— Zobowiązać Zarząd Główny SOP do zwiększenia kształcenia doradców zawodowych na potrzeby Centrali Urzędu Pracy oraz jego oddziałów wojewódzkich i rejonowych.

W zakresie metod pracy z dorosłymi

— Z uwagi na specyfikę kształcenia dorosłych, wdrażać szerokim frontem słuchaczy szkół dla dorosłych do samokształcenia. W ramach godzin do dyspozycji dyrektora szkoły wprowadzić na semestrach pierwszy wszystkich typów szkół przedmiot „podstawy samokształcenia” w wymiarze 1 godzina tygodniowo w systemie wieczorowym oraz 18 godzin w semestrze w systemie zaocznym;

— Stwarzać w szkołach dla dorosłych infrastrukturę sprzyjającą samokształceniu przez organizowanie bibliotek podręcznikowo-lekturowych.

W zakresie kształcenia i doskonalenia nauczycieli

— Mając na względzie dobro szkoły dla dorosłych, dążyć do zwiększenia w tych szkołach liczby nauczycieli etatowych. Nauczyciele etatowi związani ze szkołą dla dorosłych będą stosować właściwe dla tych szkół metody pracy;

— Z uwagi na specyfikę oświaty dorosłych zorganizować 1—2-letnie andragogiczne studia podyplomowe przy wyższych uczelniach, doskonaląc w ten sposób pracę tych nauczycieli;

— Zachować, względnie zorganizować stanowiska konsultantów metodycznych we wszystkich wojewódzkich ośrodkach metodycznych;

— Organizować systematyczne szkolenia nauczycieli z zakresu andragogiki, psychologii człowieka dorosłego oraz metodyki samokształcenia;

— Tworzyć programy wewnątrzszkolne doskonalenia nauczycieli szkół dla dorosłych;

— Uczestnicy V Sesji WSA widzą konieczność wznowienia pisma „Oświata Dorosłych”, które służyć winno (jako jedyne tego rodzaju pismo) zainteresowanym organizatorom, nauczycielom, metodykom szkół dla dorosłych w specyficznym procesie dydaktyczno-wychowawczym tych szkół;

— Podjąć starania pedagogizacji kadry nauczającej na kursach w oświacie pozaszkolnej;

— Opracować i wydać „Dydaktykę kształcenia kursowego” na użytek organizacji kursowych;

— Opracować i rozesłać do szkół dla dorosłych materiały w zakresie podstaw ekologii.

Stanisław Kaczor

European Symposium on Voluntary Associations (ESVA) 1993

ESVA to Europejskie Stowarzyszenie Organizacji Wolontarystycznych, zwane inaczej Siecią. Skupia ona na dobrowolnych zasadach wszystkie organizacje, które chcą współdziałać na rzecz budowy społeczeństw obywatelskich.

Była to IX Konferencja Stowarzyszenia zorganizowana w Estonii w dniach 13—17 października 1993 roku. Tematem konferencji była rola organizacji wolontarystycznych w edukacji dorosłych na rzecz społeczeństw obywatelskich w krajach Bałtyckich.

Udział w konferencji wzięły delegacje następujących państw: Danii, Estonii, Finlandii, Holandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Rosji, Szwecji, USA, Węgier. Najliczniejszymi delegacjami były: polska, duńska i estońska.

Program przygotowali gospodarze przy udziale komitetu wykonawczego ESVA. Na czele organizatorów stanęła Maria Talvi — dziekan wydziału andragogiki na uniwersytecie pedagogicznym w Tallinie. Czterodniowe obrady wzbogacone odwiedzinami w szkołach dla dorosłych, w tym w uniwersytetach ludowych oraz placówkach kulturalnych, objęły różnorodną tematykę składającą się na formowanie społeczeństwa obywatelskiego w krajach będących do niedawna w składzie b. ZSRR.

W referatach i dyskusji przedstawiono specyfikę przechodzenia społeczeństw Estonii, Litwy i Łotwy od gospodarki centralnie sterowanej i społeczeństwa totalitarnego do gospodarki wolnorynkowej i społeczeństwa obywatelskiego, a więc dobrowolnie się organizującego. Wskazywano na potrzebę wspierania tych społeczeństw przez organizacje o większym zaawansowaniu i doświadczeniach demokratycznych. Przewodniczący Komitetu Wykonawczego ESVA J. Katus stwierdził m.in. że istnieje ścisły związek między edukacją a oświeceniem. Rodzenie się nowej Europy, co było przedmiotem konferencji ESVA w 1992 roku w Polsce, układa się w wyraźne związki z kształtowaniem społeczeństw obywatelskich. Chodzi więc o to, aby informować się wzajemnie o budowie społeczeństw obywatel-

skich w poszczególnych krajach. Takimi doświadczeniami dzielili się niektórzy referenci. Między innymi P. Vihalemm z uniwersytetu w Tartu (Estonia). Zwrócił on uwagę na to, że celem społeczeństwa obywatelskiego jest podtrzymywanie poczucia narodowego. Jednakże przy rozwijaniu nacjonalizmu, zachowaniu języka i kultury mogą się pojawić niebezpieczeństwa szowinizmu. Oświatę uważa referent za klucz do odbudowy społeczeństwa obywatelskiego w Estonii. Jest to proces tym trudniejszy, jeżeli zważyć, że 80% rodzin estońskich boryka się z poważnymi problemami ekonomicznymi.

Inny referent z Estonii — A. Aarelaid — Tart zwrócił uwagę na symptomy wskazujące na to, iż coś korzystnego zachodzi. Łączą się ludzie o podobnych zainteresowaniach, pojawiają się przywódcy w organizacjach studenckich i młodzieżowych, następuje odnowa chrześcijaństwa, powstały partie polityczne itp. Jednocześnie brak świadomości na czym ma polegać społeczeństwo obywatelskie.

Przedstawicielki Litwy — J. Taruskienė, V. Zuzevicintė oraz D. Beresvicintė pokazały w swoich wystąpieniach rozwój oświaty na Litwie historycznie. Jednocześnie wskazywały na trudności w upowszechnianiu oświaty nieformalnej ze względów finansowych. Litwini wykazują duże zainteresowanie studiami za granicą, szczególnie w krajach skandynawskich.

Wiele miejsca w oświacie dorosłych na Litwie zajmują zagadnienia praw człowieka i ekologii.

Interesujące doświadczenia przedstawił ze swojej działalności pedagogicznej w skali międzynarodowej K.T. Abrams z USA. Prowadzi on mianowicie od 1971 roku studia drugiego stopnia w kilku krajach, których głównym celem jest zmiana karier zawodowych w kontekście pożądanых kwalifikacji.

Organizatorzy tych studiów pytają najpierw studentów, czego oczekują oraz jakie sprawy ważne są w społeczeństwach lokalnych? Studiujący przygotowują się głównie do usług oświatowych w społeczeństwach lokalnych. Opracowano przy tym zasady współpracy między uniwersytetem i organizacjami wolontarystycznymi.

Impresję na temat oświaty dorosłych w Niemczech wygłosił R. Niemann, który jest przewodniczącym Stowarzyszenia Oświaty Dorosłych w Niemczech. Podkreślał on szczególnie powiąza-

nia różnych organizacji wolontarystycznych, w tym wspieranych przez kościoły dla tworzenia źródeł finansowania. Głównymi treściami oświaty dorosłych w Niemczech są: ochrona środowiska, prawa człowieka oraz rozwój edukacji.

Z delegacji polskiej referaty wygłosili: Zbigniew Kuźmiński — Prezes ZG Stowarzyszenia Oświatowców Polskich na temat działalności stowarzyszenia na polu oświaty dorosłych oraz Stanisław Kaczor — wiceprezes SOP na temat „Stowarzyszenie Oświatowców Polskich wobec problemów bezrobocia”. Pytania ze strony uczestników z innych krajów oraz głosy w dyskusji świadczyły, że polskie doświadczenia mogą być przydatne w innych krajach.

Przedstawiciel Łotwy A. Plotnieks mówił o popularyzacji wiedzy w różnych środowiskach dorosłych oraz o trudnościach ekonomicznych kraju. Tragiczna sytuacja wsi łotewskiej rzutuje w znacznym stopniu na brak chęci do oświaty. Zwrócił uwagę na to, że zamiast przysyłania doradców na Łotwę, kraje bogate powinny współpracować gospodarczo. Gdy chodzi o organizację oświaty dorosłych, to podstawową zasadą jest schodzenie do ludzi.

Bardzo interesujące formy współdziałania na arenie międzynarodowej pokazali przedstawiciele organizacji wolontarystycznych z Danii. R. Helms z Duńskiego Instytutu Kultury, który ma szereg placówek w Europie, mówiła o własnej działalności w poszczególnych filiach. Zależy im szczególnie na krajach przybałtyckich. Ideą przewodnią jest teza, żeby się uczyć jeden od drugiego. Jednakże i ich dotknęła recesja, co zmusiło do zamknięcia kilku placówek Instytutu Kultury. Wielkie znaczenie przypisują Duńczycy stowarzyszeniom sportowym, które tam mają tradycję bardzo długą. Powstały bowiem w 1848 roku. Obecnie organizacje sportowe w Danii skupiają ok. 1,6 miliona członków w 5,500 miejscach zamieszkania.

Przed zakończeniem IX Konferencji dwa zespoły pracowały nad odpowiedzią na postawione przez organizatorów pytania:

Jakie powinny być powiązania między organizacjami oświatowymi w poszczególnych krajach i w zasięgu międzynarodowym oraz jak organizować przepływ informacji?

Jaka powinna być tematyka X Konferencji ESVA, która odbędzie się w Budapeszcie w 1994 roku?

Jaka jest ocena odbytej konferencji w Estonii?

Przewodniczący zespołów zreferowali rezultaty obrad, a następnie przemówienia końcowe wygłosili M. Talvi i J. Katus.

Jak zwykle bywa ważną częścią konferencji były spotkania nieoficjalne, rozmowy kulturalne czy podczas przejazdów do Tallina oraz małego miasta Haapsalu, które jest największym skupiskiem ludności narodowości szwedzkiej.

Uczestnicy konferencji zobowiązali się propagować jej dorobek w różny sposób m.in. przez odpowiednie publikacje.

Stanisław Kaczor

Problemy eksploatacji w kształceniu zawodowym

25—28 października 1993 r. Sekcja Podstaw Eksploatacji Komitetu Budowy Maszyn Polskiej Akademii Nauk oraz Międzyresortowe Centrum Naukowe Eksploatacji Majątku Trwałego zorganizowały **VII Krajowe Sympozjum Eksploatacji Urządzeń Technicznych**. W seminarium wzięło udział ponad 200 osób reprezentujących krajowe i zagraniczne ośrodki naukowe, wyższe uczelnie techniczne, rolnicze i wojskowe, przemysł oraz szkolnictwo zawodowe.

Celem sympozjum była analiza i ocena aktualnego stanu eksploatacji urządzeń technicznych, postępu nauki i prac badawczo-rozwojowych w warunkach zmieniających się potrzeb gospodarki. Problematyka została ujęta w pięciu następujących grupach: systemy eksploatacji, diagnostyka, tribologia, niezawodność i bezpieczeństwo, kształcenie i doskonalenie zawodowe.

Wyniki obrad będą pomocne w kształtowaniu polityki naukowo-technicznej w kontekście przemian zachodzących w gospodarce.

* * *

Na obrady Sekcji „Kształcenie i doskonalenie zawodowe” zgłoszono dziewiętnaście referatów i komunikatów z różnych środowisk. Należą do nich: Międzyresortowe Centrum Naukowe Eks-

ploatacji Majątku Trwałego, szkoły wyższe głównie o charakterze technicznym, szkoły zawodowe średnie, przedsiębiorstwa przemysłowe oraz urzędy państwowe.

Nasilenie treści dotyczących kształcenia i doskonalenia zawodowego w przesłanych referatach i komunikatach jest bardzo różne, z przewagą jednak zagadnień kształcenia, a więc przygotowania nowych pracowników.

Polityka gospodarcza a problemy kształcenia kadr

Jeżeli mówimy o kształceniu i doskonaleniu kadr, to mamy na uwadze przede wszystkim kształcenie w zakresie eksploatacji, chociaż autorzy referatów dotyczących polityki państwa w zakresie gospodarki traktują sprawę o wiele szerzej. Zapotrzebowanie na nowe zawody i specjalności oraz potrzeba doskonalenia i przekwalifikowywania pracowników wynika ze zmian zachodzących w gospodarce, jej formach własności i strukturze. Pojawiły się takie problemy, jak: efektywność, konkurencja, innowacyjność, ekorozwój, gospodarka regionalna itp. A obok tego ujawnienie się bezrobocia, a w dodatku w społeczeństwie do tego nie przygotowanym.

Powyższe zjawiska dały o sobie znać wraz z takimi, jak pogorszenie się warunków oświaty w skali globalnej oraz warunków kształcenia zawodowego. Towarzyszą temu niekorzystne procesy zrywania więzi między zakładami pracy a placówkami edukacyjnymi. Edukacja zatem, głównie zawodowa, straciła w wielu przypadkach swoją naturalną bazę dla kształcenia praktycznego. Wymuszane są oszczędności w remontach, materiałach eksploatacyjnych i obsłudze.

Państwo stara się po nowemu określać politykę przemysłową przez wskazanie prawdopodobnych kierunków działań wynikających z zapotrzebowania społecznego. Mówi się o nowych materiałach konstrukcyjnych, o biotechnologii, mikroelektronice, unikalnej technice, o automatyzacji i komputeryzacji.

W problematyce przeciwdziałania bezrobociu za punkt ciężkości uważa się działania oświaty dorosłych rozumianej bardzo szeroko, a jednocześnie jako ruch społeczny.

Kształcenie specjalistów eksploatacji na poziomie wyższym

Znaczna część autorów referatów i komunikatów poświęca swoje rozważania i dzieli się

doświadczeniami z terenu szkół wyższych: technicznych, rolniczych oraz specjalności morskiej. Zwraca się uwagę nie tylko na służebną funkcję szkolnictwa wyższego, ale może przede wszystkim na funkcję stymulującą. Traktuje się bowiem eksploatację jako sferę gospodarki równorzędną produkcji. Chodzi przy tym o kształcenie inżynierów na potrzeby produkcji dostatecznie trwałych i niezawodnych. Specjaliści ci reprezentujący niejednokrotnie różne dziedziny wiedzy mają zmierzać do jednego celu.

Mimo szeregu trudności zaobserwowano kilka dodatknych momentów w dziedzinie kształcenia specjalistów eksploatacji w szkołach wyższych. Zalicza się do nich: wzrost w porównaniu z 1986 rokiem specjalności z 10 do 18, a to: budowa i eksploatacja maszyn, eksploatacja i diagnostyka maszyn, silników i pojazdów, eksploatacja i zarządzanie, eksploatacja maszyn i urządzeń cieplnych, eksploatacja silników spalinowych, jakość i eksploatacja maszyn, konstrukcja i eksploatacja maszyn, technologia remontów urządzeń okrętowych i portowych.

W przedstawionych referatach ukazano tworzenie i doskonalenie bazy dydaktycznej dla kształcenia specjalistów eksploatacji, np. w szkołach morskich, technicznych i rolniczych. W przekonaniu niektórych środowisk akademickich istotne znaczenie w kształceniu specjalistów eksploatacji ma tradycja, a więc w pewnym sensie zebrane doświadczenia traktowane dynamicznie. Twierdzi się na przykład, że racjonalna eksploatacja jest podstawą wszelkiej działalności przemysłowej. Bardzo ważnym stwierdzeniem wydaje się to, które odnosi się do reagowania na potrzeby studentów. W warunkach tworzącego się w Polsce rynku oświatowego instytucje edukacyjne muszą odpowiadać na potrzeby uczestników procesów edukacyjnych, którzy coraz częściej łożą środki materialne na swój rozwój zawodowy i ogólny. Taka przynajmniej tendencja trwa w krajach rozwiniętych gospodarczo i edukacyjnie, niezależnie od zjawisk recesyjnych.

W uczelniach rolniczo-technicznych podkreśla się elementy wiedzy eksploatacyjnej absolwentów, którzy będą pracować w XXI wieku. Zalicza się do nich wiedzę: przyrodniczą, ekonomiczną, z dziedziny organizacji i zarządzania, technologii i techniki w zakresie produkcji rolnej i przetwórstwa.

Kształcenie specjalistów eksploatacji na poziomie średnim

Podobnie jak w przypadku poziomu wyższego, autorzy referatów i komunikatów zajmujący się kształceniem na poziomie średnim wychodzą od przemian zachodzących w gospodarce polskiej, a szczególnie w przemyśle. Rzutują one bowiem najwyraźniej na to, co powinno się zmieniać w polskiej edukacji zawodowej, ale także w jej całości. Najprawdopodobniej grupa specjalistów z wykształceniem średnim będzie zdaniem referentów ciągle wystarczająco liczna, aby się nią oddzielnie zajmować, niezależnie od tego, czy będzie zajmować stanowiska pomocnicze w stosunku do inżynierów, czy też będzie pracować na stanowiskach wykonawczych w tradycyjnym tego słowa rozumieniu.

Sylwetki zawodowe specjalistów eksploatacji

Zagadnieniom tym poświęcono kilka oddzielnych tekstów. Jeden z nich dotyczy wyłącznie nauczycieli szkół zawodowych w aspekcie europejskim. Takie podejście wydaje się słuszne ze względu na stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi i koniecznym okresem przystosowawczym do norm, jakie obowiązują we wspomnianych Wspólnotach. Podkreślono, że nauczyciele szkół zawodowych przyszłości powinni posiadać szeroki profil kształcenia, co można nazwać specjalistą o szerokich horyzontach.

Ze szkół wyższych pochodzi nieco inne podejście do kreślenia sylwetki absolwenta. Mówi się o jego wiedzy, umiejętnościach i nawykach. Pomijane są z zasady postawy rozumiane jako gotowość do działania. Nie wydaje się słuszne z punktu widzenia kształcenia zawodowego pomijanie postaw, jak też sytuowanie wiedzy na pierwszym miejscu. Osią bowiem kształcenia zawodowego są umiejętności, wyrażane w konsekwencji w kwalifikacjach pracowniczych, a w nich wyodrębnianych zawodowych i społeczno-moralnych. Warto może przy tym zauważyć, że sylwetki kreślone w charakterystykach zawodowych będą stale ulegały zmianom, w miarę rozwoju wiedzy o świecie i człowieku jako jego części. Nowe zadania eksploatacji będą musiały być przełożone na język operacyjny m.in. w charakterystykach zawodowych. Wymaga to jednak badań zawodoznawczych — jak słusznie zauważa się m.in. w Centrum Naukowym w Radomiu.

Treści kształcenia i ich obudowa

Zawartość referatów w powyższym zakresie nie jest zbyt bogata. Autorzy wskazują jedynie potrzebę projektowania treści kształcenia w ścisłych powiązaniach z potrzebami uczących się, a więc praktyki, konstruowania metodyk, włączenie w te procesy informacji naukowo-technicznej i zachowanie postawy elastyczności ze względu na ciągle zmiany. Wartościowym stwierdzeniem jest również uczulenie na potrzebę wariantowego ujmowania zagadnień treści i metod. Nieprzypadkowo wiele miejsca w niektórych referatach poświęcono tworzeniu programów modułowych. Jest to swego rodzaju moda. Jednocześnie jednak nie sposób nie zauważyć stosunkowej ogólnikowości tych stwierdzeń. Więcej jest odwołań do dokumentów międzynarodowych, jak np. Międzynarodowa Organizacja Pracy lub w formie ogólnej do definicji używanych w poszczególnych krajach — przy zupełnym niemal braku rodzimych doświadczeń z praktyki dydaktycznej. Jest to słabość, którą trzeba będzie w najbliższym czasie koniecznie przezwyciężyć.

Ważnym zamiarem działań ośrodków informacji naukowo-technicznej jest dostosowanie jej działań do potrzeb użytkownika, a więc rozpoczynania tej działalności od pytania czego użytkownik oczekuje.

Doskonalenie zawodowe — ważny element kształcenia ustawicznego

Realizacji idei kształcenia ustawicznego na szczeblu zakładu pracy poświęcono ilościowo niewiele uwagi. Tylko w trzech referatach znalazłem wyraźne odniesienie się do tego problemu. Szczególnie istotne wydaje się poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, jak przygotowywać pracowników eksploatacji w warunkach restrukturyzacji zakładu pracy. Zauważono przy tym, że procent pracowników służb eksploatacyjnych jest wyższy we wrocławiu niż w innych grupach. Uważać to należy za duży plus. Ważne też jest zauważanie, że funkcja kształcenia dla utrzymania zakładu nie jest wystarczająca i powinna być wzmacniana funkcją stymulacyjną — gdyż ona stanowić będzie o przyszłości przedsiębiorstwa. Wiedzę, zgodnie z zasadami edukacji ustawicznej można zdobywać wszędzie i dowolnie dobranymi metodami oraz w wygodnym dla podmiotu czasie. Tę zasadę przypomniano również w jednym z referatów. Jednocześnie można zauważyć upraszczanie wielu spraw, chociażby funkcji dos-

konaleń, dość dobrze opracowanych w polskiej teorii kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Pragnę zauważyć, że bardzo żywa na początku lat siedemdziesiątych dyskusja wokół problemów edukacji ustawicznej, być może na skutek licznych w tym czasie raportów o edukacji, obecnie nie wykazuje tendencji wzrostu jakościowego. Ogranicza się do powtarzania nawet banałów.

Poszukujemy zwykle przy okazjach referowania zbiorów prac indywidualnych i zbiorowych odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim zakresie wyczerpują problematykę w kontekście potrzeb i jak się one mają do poziomu istniejącego w świecie.

Sądzę, że materiał przedstawiony na VII Sympozjum Eksploatacji Urządzeń Technicznych w Sekcji Kształcenie i Doskonalenie Zawodowe odpowiada na wiele oczekiwań poszczególnych środowisk. Duchem nie odbiega zbyt od tego, co dzieje się w świecie. Jeżeli spostrzegamy jednocześnie luki i niedostatki natury merytorycznej, to — trzeba powiedzieć wyraźnie — jest to wynik poważnych braków kadrowych, a więc osób zajmujących się badaniami, teorią i praktyką kształcenia zawodowego w ujęciu systemowym. Konsekwentne niszczenie w ostatnim czteroleciu placówek naukowych zajmujących się w skali makro zagadnieniami kształcenia i doskonalenia zawodowego okazało się nadzwyczaj skuteczne. Trzeba jednocześnie dodać, że środowisko pedagogiki zawodowej, czy pedagogiki pracy nigdy dotychczas nie było zbyt liczne ani też zbyt silne w Polsce, w porównaniu z innymi krajami europejskimi i to niekoniecznie większymi od Polski.

Wyrażam zadowolenie, że utworzono na sympozjum sekcję problemów kształcenia i doskonalenia zawodowego, która mając charakter interdyscyplinarny powinna jednocześnie uzyskać poparcie innych sekcji i zespołów, aby w działaniach na rzecz edukacji zawodowej tworzyć skuteczniejszy front ludzi przepełnionych troską o los polskiej edukacji.

Stanisław Kaczor

16—17 listopada 1992 r. w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie odbyła się **I Giełda Pomocy Dydaktycznych dla Szkolnictwa Zawodowego**. Organizatorami tego spotkania był Zespół Przedmiotów Zawodowych przy CODN.

Celem giełdy była wymiana informacji, zaprezentowanie materiałów dydaktycznych oraz zainspirowanie uczestników do projektowania i wymiany materiałów dydaktycznych, takich jak:

- wszelkiego rodzaju materiały pisane (opracowania merytoryczne i metodyczne),
- foliogramy, fazogramy, filmy,
- dydaktyczne programy komputerowe.

W wystawie brali udział przedstawiciele wielu ośrodków krajowych pracujących na rzecz szkolnictwa zawodowego:

- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Pomocy Naukowych,
- Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne,
- Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie — Brwinów,
- Redakcja czasopisma „Szkola Zawodowa”,
- CBKO — Pruszków,
- MCNEMT w Radomiu,
- Księgarnia OKW Elektronika,
- Wydawnictwo eMPi²,
- Wojewódzkie Ośrodki Metodyczne,
- przedstawiciele poszczególnych zespołów szkół zawodowych.

Zamierzeniem organizatorów giełdy jest propagowanie twórczej myśli nauczycieli przedmiotów zawodowych. Prezentowane materiały mają się przyczynić do uatrakcyjnienia zajęć w szkołach zawodowych.

27 listopada 1992 r. w MCNEMT odbyło się Seminarium Polsko-Angielskie „**Narodowy system kwalifikacji zawodowych oraz metody oceny stosowane w edukacji zawodowej w Anglii**”. Wśród zaproszonych gości byli przedstawiciele instytucji edukacyjnych z Anglii: Barnet College, Bilston Community College, Central London Training and Enterprise Council, Kingsway College, The College of North — East London oraz instytucji oświatowych z Radomia i Kuratorium Oświaty, Centrum Kształcenia Ustawicznego Przemysłu Skórzanego, Zespołu Szkół Mechanicznych, Zespołu Szkół Ekonomicznych,

Zespołu Szkół Mechanicznych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Problematyka wystąpień i dyskusji dotyczyła opracowywania państwowych standardów kwalifikacyjnych oraz zastosowania w edukacji międzynarodowych norm jakości ISO serii 9000.

10—12 lutego 1993 r. w Warszawie-Rembertowie Polskie Towarzystwo Pedagogiczne zorganizowało I Zjazd Pedagogów „**Ewolucja tożsamości pedagogiki**”. Uczestniczyło w nim ponad 430 pedagogów reprezentujących ośrodki naukowe (instytuty, wyższe uczelnie), Ministerstwo Edukacji Narodowej i podległe mu placówki oświatowe.

Obrady Zjazdu obejmowały: sesję plenarną zatytułowaną „Przesilenie tożsamości pedagogiki w warunkach zmiany społecznej”, dyskusję panelową, jak również pracę w siedmiu sekcjach: dylematy metodologiczne pedagogiki, edukacyjne implikacje przełomu politycznego, kontestacje pedagogiczne, kształcenie pedagogów a przemiany rzeczywistości społecznej, kształcenie-zatrudnienie-praca, poza kryzysem tożsamości, białe plamy najnowszej historii wychowania.

Dyskusje panelowe i obrady w sekcjach ujawniły przede wszystkim, jakie jest podłoże kryzysu tożsamości pedagogiki oraz jakie ujemne skutki dla praktyki pedagogicznej to przynosi.

Obrady zakończyły się sformułowaniem problemów do rozwiązania, które skierowano do resortu edukacji.

5 kwietnia 1993 r. w Międzyresortowym Centrum Naukowym Eksploatacji Majątku Trwałego w Radomiu odbyło się Ogólnopolskie Seminarium „**Perspektywy rozwoju pedagogiki pracy w kontekście Europejskiego Wspólnego Domu**”. Uczestniczyli w nim przedstawiciele środowiska edukacyjnego z województwa radomskiego oraz instytucji badawczych współpracujących z MCNEMT.

Referaty wygłosili: prof. dr hab. Zygmunt Wiatrowski „Stan i perspektywy rozwoju pedagogiki pracy w kontekście Europejskiego Wspólnego Domu” i prof. dr hab. Stanisław Kaczor

„Miejsce pedagogiki pracy w kształceniu ustawicznym”.

Prowadzono rozmowy nad ustaleniem ogólnych ram współpracy Katedry Pedagogiki WSP w Bydgoszczy z Ośrodkiem Kształcenia i Doskonalenia Kadr MCNEMT w Radomiu.

26—27 kwietnia 1993 r. w Duisbury (Anglia) odbyło się II Seminarium Angielsko-Polskie „Continuing education — international and regional perspectives” (Kształcenie ustawiczne — międzynarodowe i regionalne perspektywy).

Było to drugie seminarium naukowe będące efektem współpracy Stowarzyszenia Bliższej i Dalszej Edukacji (YHAFHE) i kolegów okręgu Yorkshire i Humberside północnej Anglii oraz MCNEMT w Radomiu.

Reprezentantami strony polskiej w seminarium byli: przedstawiciele Departamentu Kształcenia Ustawicznego MEN, Biura Koordynacji Kształcenia Kadr i MCNEMT. Problematyka seminarium obejmowała rozwój współpracy w zakresie kształcenia ustawicznego w wymiarze regionalnym i połączona była z wizytami studyjnymi instytucji partycypujących w kształceniu, doskonaleniu i przekwalifikowywaniu pracowników i osób bezrobotnych.

Materiały seminaryjne wydano w języku angielskim. Wyjazd finansował British Council.

16—23 maja 1993 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej zorganizowało dla metodyków i organizatorów kształcenia zawodowego wiodących Centrów Kształcenia Ustawicznego w Polsce **studyjny wyjazd do Anglii**. Celem wizyty było zapoznanie uczestników z metodami i technologią kształcenia otwartego na odległość w Anglii. W programie przewidziano udział w zajęciach i zwiedzanie Wakefield College, Park Lane College, Doncaster College, Parkwood College-Sheffield.

21—22 maja 1993 r. w Częstochowie odbyła się **Konferencja Dyrektorów Szkół Policealnych**

prowadzonych przez Stowarzyszenie Oświatowców Polskich.

Rozpatrywano i dyskutowano przede wszystkim formy pracy szkół, organizację praktyk zawodowych na tle kierunków rozwoju edukacji w ogóle, a dorosłych w szczególności. Te kierunki zostały przedstawione przez przedstawiciela Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Szkoły Stowarzyszenia Oświatowców Polskich są prowadzone według programów autorskich, ale nie mogą nie liczyć się z tym, co nazywamy porównywalnością świadectw i dyplomów, gdyż jest to wymóg procesów integracji europejskiej.

Na konferencji zwracano szczególnie uwagę na konieczność osiągania coraz wyższego poziomu kształcenia głównie przez stosowanie aktywnych form nauczania-uczenia się, gdyż jedynie te sprzyjają kształtowaniu postaw odpowiedzialności za siebie, za własną przyszłość. Wyrabiają też samodzielność niezbędną na rynku pracy, wolnym od centralnego kierowania.

Osiąganie dobrych wyników kształcenia zależne jest w znacznej mierze od praktyk zawodowych już w czasie nauki. Chodzi przy tym o stałe porównywanie tego, co się dzieje na praktykach z wymaganiami przyszłych miejsc pracy w zakładach własnych czy też innych. Stąd ważne okazują się próby organizowania wymiany ze szkołami jednoimiennymi za granicą. Próby te okazują się możliwe do rozszerzenia na wiele kierunków studiów. Postanowiono organizować w różnych szkołach tego typu spotkania, aby wspólnym wysiłkiem czynić szkoły SOP coraz lepszymi.

10—12 czerwca 1993 r. w Lipsku k. Radomia zorganizowano ogólnopolskie seminarium „**Kształcenie i doskonalenie zawodowe — problemy, oczekiwania i możliwości**”. Celem seminarium było: przedstawienie kierunków zmian w kształceniu zawodowym w kontekście restrukturyzacji gospodarki i wymogów rynku pracy, opracowanie wstępnych koncepcji realizacji prac naukowo-badawczych w zakresie kształcenia ustawicznego, zadania SOP w kształceniu i doskonaleniu zawodowym w nowej sytuacji społeczno-gospodarczej, rola wydawnictw oświatowych („Pedagogika Pracy” i „Edukacja Dorosłych”) w kształceniu zawodowym.

Uczestnikami byli przedstawiciele SOP, ZDZ, TWP, szkół zawodowych, wyższych uczelni i MCNEMT w Radomiu.

7—9 września 1993 r. w Ciechocinku odbyło się seminarium naukowe „**Nauczyciel w szkole zawodowej w integrowanej Europie**”, zorganizowane przez Katedrę Pedagogiki Pracy Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Zgromadziło ono przedstawicieli różnych środowisk naukowych, a w szczególności osoby i instytucje stale współpracujące z Katedrą Pedagogiki Pracy. Spotkaniu przewodniczył prof. dr hab. Zygmunt Wiatrowski.

Celem seminarium było określenie sylwetki osobowej nauczyciela Europejskiej Szkoły Zawodowej oraz próba odpowiedzi na postawione przed szkolnictwem pytania: Jaki kształt i wyraz przyjmie kształcenie zawodowe na przełomie wieków XX i XXI? Czy istnieje realna szansa wspólnego opracowania charakterystyki kwalifikacji nauczyciela europejskiej szkoły zawodowej, uwzględniającej cechy ogólne, cechy szczególne i cechy specjalistyczne, związane z różnymi kierunkami kształcenia zawodowego?

15—18 września 1993 r. w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, w Toruniu odbyła się IX Konferencja „**Informatyka w szkole**”. Przewodnim tematem były: „**Metody i środki informatyki w zmieniającej się szkole**”. Do udziału zostały zaproszone wszystkie najważniejsze firmy zaopatrujące szkoły i oferujące sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie narzędziowe i edukacyjne. Organizatorami tego spotkania byli: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Instytut Pedagogiki, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Vulcan sp. z o.o.

W wystąpieniach plenarnych zaproszeni goście przedstawili następujące tematy:

- komputer a humanizm,
- ochrona prawna programów komputerowych w świetle przepisów prawa autorskiego i patentowego,
- hiperteksty w edukacji,
- komputer w reformowanej szkole,
- miejsce komputera w programie nauczania.

Sesje problemowe zorganizowane w sekcjach, obejmowały tematykę:

- komputer w kształceniu zawodowym,
- *nauczanie elementów informatyki*,
- matematyka z komputerem,
- komputer w nauczaniu fizyki,
- pedagogika a komputery,
- oprogramowanie edukacyjne — nowe możliwości i ocena.

Konferencja była okazją do zapoznania się z oprogramowaniem, wydawnictwami, sprzętem komputerowym oraz innymi pomocami związanymi z komputerami w szkole. Było to możliwe dzięki obecności wielu firm, które przedstawiły swoje oferty na seminariach, w salach i na stoiskach wystawowych. Wśród firm uczestniczących w konferencji nie zabrakło tych, które od lat działają na rynku polskim na rzecz edukacji informatycznej. Są to m.in.: Apple IMC SAD, Confaktor, Consult-Exim, Cordat, Everest, Hitex, Hyundai Selko, IBM Corporation, Torus, Vulcan, Young Digital Poland.

16—17 września 1993 r. w Bielsku-Białej odbyła się II konferencja naukowa „**Edukacja zawodowa elektryków**”, której celem była próba określenia kierunku rozwoju kształcenia elektryków na poziomie zasadniczym i średnim oraz ich doskonalenia w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych. Organizatorem spotkania było Stowarzyszenie Elektryków Polskich przy współudziale Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W konferencji uczestniczyli: przedstawiciele szkół zawodowych branży elektrycznej, nauczyciele konsultanci szkolnictwa zawodowego, przedstawiciele ośrodków doskonalenia zawodowego pracowników przemysłu, rolnictwa, transportu i łączności, członkowie komisji szkoleniowych Stowarzyszenia Elektryków Polskich oraz nauczyciele szkół zawodowych.

Autorzy referatów prezentowali różne środowiska, stąd różnorodność tematyczna. Można wyodrębnić dwie główne grupy tematyczne: kształcenie oraz doskonalenie zawodowe elektryków. Spotkanie w tak szerokim gronie przyczyniło się do wymiany licznych doświadczeń — przedstawiono nowe przepisy wykonawcze, sprecyzowano zadania dla szkolnictwa zawodowego w świetle nowych reform.

2—3 października 1993 roku Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr — Fundusz Współpracy zorganizowało w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie seminarium „**Współpraca Partnerska**”. Celem seminarium była prezentacja efektów współpracy partnerskiej polskich i zagranicznych instytucji zajmujących się kształceniem i doskonaleniem zawodowym, efektami i wpływem kształcenia na różne dziedziny gospodarki oraz na rynek pracy, współpracy finansowanej z funduszy bilateralnych i multilateralnych. Wyniki programu „Modernizacja przez partnerstwo” były prezentowane przez przedstawicieli polskich i zagranicznych szkół zawodowych, wyniki współpracy dwustronnej przez przedstawicieli stowarzyszeń, urzędów i instytucji naukowych, zaś wyniki współpracy regionalnej przez przedstawicieli różnych instytucji z Krakowa oraz z Sheffield.

Zarówno wyniki tego seminarium, jak i rozwój innych programów międzynarodowych w Polsce, takich jak MOVE, TESSA, PHARE, potwierdzają konieczność kompleksowego ich ukierunkowania i określenia przyszłej drogi modernizacji kształcenia i doskonalenia zawodowego. W dzisiejszych czasach reformowanie systemu oświatowego odbywa się bez zaplecza naukowego, brak jest aktualnych analiz, ocen i prognoz dotyczących skutków wprowadzania zmian oraz wpływu różnorodnych zagranicznych eksperymentów na polski system edukacyjny. Dlatego wydaje się koniecznością uruchomienie badań naukowych dostarczających powyższych diagnoz oraz udział polskich instytucji naukowych i zespołów badawczych w ogólnoeuropejskich programach współpracy.

Istotnym i niezbędnym elementem jest popularyzacja doświadczeń prezentowanych na tym i podobnych seminariach oraz rozpowszechnianie rzetelnych informacji o istniejących międzynarodowych programach kooperacji w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego.

18—20 października 1993 r. w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbyło się Międzynarodowe Sympozjum Naukowe „**Edukacja młodzieży i dorosłych w krajach Europy środkowowschodniej w dobie transformacji ustrojowej**”. Inicjatorem i organizatorem sympozjum był Zakład Andragogiki Instytutu Pedagogiki UMCS. W obradach uczestniczyło ponad 70 osób reprezentujących krajowe i zagraniczne ośrodki naukowe, zajmujące się problematyką kształcenia dorosłych.

Wygłoszono szereg referatów i komunikatów, w których zaprezentowano stan obecny oświaty, jak również działania mające spowodować właściwe kierunki rozwoju andragogiki polskiej w dobie transformacji ustrojowej. Wskazano na potrzebę nowej polityki edukacyjnej, zwłaszcza w kontekście przejmowania szkół przez gminy. Potwierdzono, że edukacyjne działania wobec bezrobotnych powinny uwzględniać szeroko pojmowane uwarunkowania regionalne.

19—20 października 1993 r. w Zaciszu koło Klonowa odbyła się I Międzynarodowa Konferencja Naukowa „**Edukacja techniczna młodzieży szkół ogólnokształcących i zawodowych**”, zorganizowana przez Instytut Techniki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Uczestnikami byli goście z: Tokio (Japonia), Erfurtu (Niemcy), Banskiej Bystrzycy (Słowacja), Odessy (Ukraina), Szaulaju (Litwa), Tuły (Rosja), a także z wielu uczelni pedagogicznych i ośrodków edukacyjnych w kraju.

Na obradach przedstawiono stan obecny, perspektywy, potrzeby doskonalenia i zmian w zakresie edukacji technicznej w aspekcie społecznym, ekonomicznym, moralnym oraz w aspekcie ustaleń prawnych i uchwał rządowych. Sprecyzowano założenia dotyczące kształcenia nauczycieli techniki.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania, adiustacji tekstów, nadawania własnych tytułów.

Kontakty z zagranicą

WSPÓŁPRACA SOP Z ORGANIZACJAMI W INNYCH KRAJACH

Stowarzyszenie Oświatowców Polskich jest członkiem organizacji międzynarodowych o charakterze pozarządowym, nazywanych także wolontarystycznymi. Jedną z nich jest ESVA (European Symposium on Voluntary Associations). Z jej inicjatywy odbywają się co roku spotkania specjalistów z dziedziny oświaty dorosłych, na których dyskutowane są wybrane problemy związane szczególnie z kształtowaniem się stosunków w Europie pod koniec XX wieku. Takich spotkań było już pięć: na Węgrzech, w Holandii, w ZSRR i w Polsce. To ostatnie we wrześniu 1992 roku poświęcone było udziałowi stowarzyszeń wolontarystycznych w kształtowaniu oblicza nowej Europy.

Dorobek konferencji w Polsce został upowszechniony m.in. na łamach polskich czasopism pedagogicznych oraz ustnie przy okazji innych konferencji krajowych.

Kolejna konferencja ESVA odbyła się w Estonii w październiku 1993 r. Jak widać (choćby z miejsc odbytych konferencji) organizatorzy umożliwiają włączenie się do współpracy międzynarodowej organizacjom zajmującym się oświatą dorosłych w krajach, które w przeszłości miały niewielkie lub zupełnie nie miały możliwości szerszych kontaktów w skali światowej.

W dniach 3—6.06.93 r. w Oslo odbyła się konferencja na temat zadań pedagogiki na polu odpowiedzialności za środowisko. Z ramienia SOP brał w niej udział prezes Oddziału Warszawskiego SOP B. Iwan. Zapoznał zebranych z działalnością polskich organizacji pozarządowych w dziedzinie ekologii, szczególnie zaś z dorobkiem Stowarzyszenia Oświatowców Polskich w wychowaniu ekologicznym społeczeństwa.

SOP od wielu lat aktywnie uczestniczy w kolokwium poświęconych oświacie dorosłych, organizowanych przez federację organizacji oświaty dorosłych w Finlandii. W 1993 roku organizowane było jubileuszowe — XXV kolokwium. Starano się na nim dokonać podsumowania dotychczasowej współpracy międzynarodowej i ocenić wkład poszczególnych krajów w dzieło współpracy.

SOP reprezentowali B. Urbaniak i K. Krzakiewicz z Poznania. Przedstawili dorobek Polski w odnawianiu szkolnictwa dla dorosłych w warunkach przemian społeczno-ekonomicznych i kulturalnych.

Jednym z ważniejszych problemów wysuwanych na konferencjach międzynarodowych przez SOP jest bezrobocie z jego aspektami ekonomicznymi i moralnymi.

Stanisław Kaczor

STOWARZYSZENIE EDUKACYJNE BREVET — POLAND

We wrześniu 1993 r. ukonstytuowało swoją działalność Stowarzyszenie Edukacyjne BREVET-Poland (Bureau for European Research into Vocational Education and Training — Poland), które weszło w skład międzynarodowej sieci utworzonej z inicjatywy Wielkiej Brytanii.

Członkami założycielskimi SE BREVET — Poland są między innymi przedstawiciele: Związku Zakładu Doskonalenia Zawodowego, Biura Koordynacji Kształcenia Kadr „Fundusz Współpracy”, Instytutu Badań Edukacyjnych, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Instytutu Ekonomiki Przemysłu Chemicznego, Agencji Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Międzyresortowego Centrum Naukowego Eksploatacji Majątku Trwałego, Wojewódzkiego Biura Pracy w Warszawie, Urzędu Rady Ministrów.

Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne kraje europejskie i pozaeuropejskie, natomiast władz naczelnych jest Warszawa.

Głównymi celami Stowarzyszenia są:

- integrowanie osób oraz instytucji zajmujących się profesjonalnie i amatorsko zwalczaniem ujemnych skutków bezrobocia poprzez rozwój form, metod, technologii oraz organizacji kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego na różnych poziomach od podstawowego do akademickiego włącznie,
- podejmowanie działań mających na celu usprawnienie i doskonalenie systemu edukacji zawodowej,
- propagowanie i doskonalenie orientacji, informacji i poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych,
- wspieranie działań na rzecz tworzenia warunków dla skutecznej transformacji ustrojowej w dziedzinie polityki zatrudnienia,

— wymiana doświadczeń oraz współpraca między specjalistami oraz instytucjami zajmującymi się ustawowo problematyką w krajach europejskich i pozaeuropejskich.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele przez:

- * inspirowanie oraz wspieranie działań,
- * organizowanie narad, seminariów, konferencji, sympozjów, odczytów, wystaw, stażów krajowych oraz międzynarodowych w kraju i poza granicami,
- * stwarzanie warunków dla wymiany doświadczeń pomiędzy członkami stowarzyszenia m.in. poprzez tworzenie banków informacyjnych,
- * popularyzowanie problematyki w środkach masowego przekazu oraz wydawnictwach własnych,
- * współpracę z instytucjami oraz organizacjami, których cele działania są zbliżone,
- * tworzenie fundacji oraz innych formy wspierania inicjatyw, badań i prac,
- * prowadzenie kursów i szkoleń oraz seminariów,
- * prowadzenie badań naukowych we współpracy ze środowiskami naukowymi i akademickimi,
- * zajmowanie stanowiska oraz wyrażanie opinii w sprawach dotyczących szeroko pojętej edukacji,
- * kształcenie konsultantów, doradców, nauczycieli i instruktorów.

Członkami zwyczajowymi i wspierającymi Stowarzyszenie mogą zostać osoby fizyczne lub instytucje, które utożsamiają swoją działalność z ww. celami kierunkowymi i sposobami ich realizacji.

Krzysztof Symela

DOŚWIADCZENIA I PERSPEKTYWY WSPÓLPRACY

CENTRUM NAUKOWEGO EKSPLOATACJI Z KOLEGIAMI YORKSHIRE AND HUMBERSIDE W ANGLII

Centrum Naukowe Eksploatacji w Radomiu, a szczególnie nasz Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego, od trzech lat bardzo intensywnie współpracuje ze Stowarzyszeniami Dalszej i Wyższej Edukacji (Yorkshire & Humberside Association for Further & Higher Education), a szczególnie z Wakefield District College w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego przy wydatnej pomocy The British Council w Warszawie oraz Biura Koordynacji Kształcenia Kadr Funduszu Współpracy.

Wspólnie z naszymi partnerami uczestniczyliśmy w programie Uwertura — Trójstronna Sieć Transferu Kwalifikacji, zorganizowano dwa polsko-angielskie seminaria naukowe, odbyły się wizyty studyjne kierownictw kolegów angielskich w Polsce i Zespołów Szkół Zawodowych, Kuratora i przedstawiciela Wojewody w Anglii. Podpisano i są realizowane umowy dwustronne między pięcioma kolegiami w Anglii i Zespołami Szkół Zawodowych w Radomiu.

Trójstronna sieć transferu kwalifikacji — Uwertura

W programie nawiązania współpracy między regionami uczestniczyły Yorkshire (Anglia), woj. radomskie (Polska), Moskwa i Jarosławska Obłast (Rosja), DAFCO, France-Comte (Francja).

Celem projektu realizowanego w latach 1991—1992 było nawiązanie współpracy między 27 instytucjami zajmującymi się doskonaleniem kształcenia zawodowego. Kolegia, szkoły zawodowe, instytuty naukowe, instytucje oświatowe nawiązały kontakty, wymieniły informacje ze swoimi partnerami początkowo trzech, a potem czterech krajów. Wiele z tych kontaktów rozpoczynających się od wymiany dokumentacji programowych, materiałów metodycznych przerosło w trwałą współpracę dwustronną. Ilustracją takiego rozwoju współpracy są umowy dwustronne realizowane w szerokim zakresie między: Wakefield District College, Castle College — Sheffield, Askham Bryan College — York, Barnsley College — Barnsley a zespołami Szkół

Zawodowych: Spożywczych, Samochodowych, Elektronicznych i Budowlanych w Radomiu. Aktualnie cztery z nich przygotowały wspólny projekt: Organizacja Centrum Kształcenia w Radomiu (The Establishment of an Assessment Centre in Radom Poland). Dokonano wymiany grup młodzieży, programów nauczania, w przygotowaniu projekty wymiany i doskonalenia nauczycieli. Rozwinięto współpracę wydawniczą promując osiągnięcia partnerów, których przejawem były seminaria naukowe, wydawnictwa, uczestnictwo ekspertów np. w Seminarium Grupy 24 w 1992 r., IV Europejskim Kongresie Kształcenia Ustawicznego — Warszawa 1992 r.

Kształcenie i doskonalenie zawodowe a lokalny rynek pracy

Zmiany systemowe w Polsce postawiły instytucje, szczególnie oświatowe, wobec konieczności rozwiązania nowych zjawisk, problemów wcześniej nieznanymi, takich jak rynek pracy, bezrobocie, ale również powstający rynek kształcenia. Próbę oceny stanu rynku pracy w województwie radomskim, struktury i dróg przeciwdziałania bezrobociu, podjęto na I polsko-angielskim seminarium pt.: „Kształcenie i doskonalenie zawodowe a lokalny rynek pracy” w maju 1992 r. z udziałem 10-osobowej grupy angielskich ekspertów z wcześniej wymienionych organizacji i kolegów. Miało to dla nas szczególne znaczenie, gdyż w województwie radomskim powstał jeden z pierwszych globalnych programów restrukturyzacji „Program restrukturyzacji i prywatyzacji, Radom R—92”, który musiał być wspierany przez projekty wspomaganie, poprzez intensyfikację oraz zmianę struktury kształcenia i doskonalenia. Zdobyte doświadczenie przez Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia pozwoliło na podjęcie współpracy z Urzędem Pracy, szczególnie w zakresie orientacji, poradnictwa zawodowego i wydawnictw. Wykorzystanie doświadczeń brytyjskich pozwoliło na intensyfikację pracy w zakresie kształcenia i doskonalenia bezrobotnych, co sprzyjało powstaniu

wielu nowych organizacji i instytucji podejmujących działalność kursową, a także podjęcie doskonalenia kadr organizacji kursów, co było nowym rodzajem działalności w szkołach zawodowych.

Kształcenie ustawiczne — międzynarodowe i regionalne perspektywy

To temat II angielsko-polskiego seminarium zorganizowanego w kwietniu 1993 roku w Dewsbury po wspólnej organizacji (MCNEMT — YHAFHE) sekcji: Kształcenie i szkolenie ustawiczne w zakładzie pracy na IV Europejskim Kongresie Kształcenia Ustawicznego w Warszawie w październiku 1992 roku. Rozwój kontaktów dwustronnych napotykał szereg barier, szczególnie brak środków finansowych. Doraźna pomoc w takich sytuacjach The British Council oraz polskich instytucji, chociaż bardzo cenna przy nawiązywaniu współpracy, nie może zapewnić stabilnej współpracy i rozwiązania wielu problemów. Stąd też na seminarium podjęto próbę identyfikacji obszarów współpracy, przygotowania takich projektów, które mogłyby być realizowane w ramach wielkich programów międzynarodowych, np.: Tempus, Tessa.

Seminarium, spotkania z brytyjskimi partnerami w kolegiach, z władzami oświatowymi i administracyjnymi w biurach pracy — obsługujących bezrobotnych, instytutach naukowych i przedsiębiorstwach, pozwoliły na otwarcie nowych kontaktów i przygotowanie nowych, wspólnych, interesujących projektów.

Podsumowanie

Nasz Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr będzie dalej współpracował z kolegami i instytutami w zakresie badań zawodoznawczych,

organizacji regionalnego ośrodka kształcenia ustawicznego w zakresie nowoczesnych technologii produkcji i eksploatacji. Podejmiemy opracowanie i wdrożenie nowych, elastycznych technologii kształcenia modułowego, drożnych, zapewniających wykorzystanie już zdobytej wiedzy oraz uzupełnienie brakujących modułów w różnych systemach kształcenia i samokształcenia. Rozpoczęliśmy wspólną pracę nad projektowaniem, przygotowaniem i wdrażaniem pakietów edukacyjnych z elektrotechniki i elektroniki.

Szybko zmieniająca się rzeczywistość w Polsce, powstanie już tysięcy nowych instytucji kształcenia i doskonalenia, a więc obok rynku pracy i rynku kształcenia sprzyja procesom restrukturyzacji, ale i niesie nowe problemy, których rozwiązanie będzie łatwiejsze, jeśli będzie oparte o pomoc i współpracę międzynarodową adekwatną do aktualnych i przyszłych potrzeb edukacyjnych naszego kraju.

Literatura

1. Kształcenie i doskonalenie zawodowe a lokalny rynek pracy. MCNEMT Radom — YHAFHE Leeds, 1992 r. s. 162.
2. Kształcenie i szkolenie ustawiczne w zakładzie pracy. IV Europejski Kongres Kształcenia Ustawicznego, Warszawa 1992 r. MCNEMT Radom 1992, s. 128.
3. Pedagogika Pracy 20/2. IV Europejski Kongres Kształcenia Ustawicznego. MCNEMT Radom, SOP Warszawa 1992 r., s. 219.
4. Continuing Education — International and Regional Perspectives. YHAFHE — Dewsbury, MCNEMT Radom 1993 r., s. 48.

Henryk Bednarczyk

ZAPRASZAMY NA ŁAMY

Redakcja będzie wdzięczna za wszelkie uwagi i propozycje.
Zapraszamy wszystkich zainteresowanych oświatą dorosłych do współpracy.

Co warto przeczytać?

KACZOR Stanisław: Kształcenie i doskonalenie zawodowe w okresie przemian, MCNEMT Radom 1993, 181 s.

Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr MCNEMT w Radomiu poleca najnowszą książkę Stanisława Kaczora, pracownika naszego Ośrodka, znanego w Europie specjalisty z dziedziny kształcenia zawodowego młodzieży i dorosłych „**Kształcenie i doskonalenie zawodowe w okresie przemian**”. Chcemy nią zainteresować szerokie kręgi nauczycieli, studentów, osoby pracujące w przemyśle, rolnictwie i szeroko rozumianych usługach, interesujące się zagadnieniami przygotowania i doskonalenia kadr kwalifikowanych. Powstała z myślą o tych, którzy powinni brać udział w przekształcaniu szkolnictwa zawodowego i różnych form kształcenia dorosłych oraz procesach przekwalifikowywania osób, które na skutek restrukturyzacji gospodarki znalazły się bez pracy. Przydatność tego rodzaju informacji odnosi się do wszystkich krajów, które zmierzają do gospodarki rynkowej i społeczeństwa demokratycznego i wcześniej czy później będą się sposobić do zjednoczenia ze Wspólnotami Europejskimi.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano podstawowe informacje o systemach edukacyjnych: Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Włoch, Szwecji, Austrii, Szwajcarii i Słowenii, jak również wskazano źródła traktujące o nich. Każdy system edukacyjny przedstawiony został w kontekście następujących zakresów: ogólna struktura systemu edukacyjnego, kształcenie zawodowe, doskonalenie zawodowe, zaplecze naukowe kształcenia i doskonalenia zawodowego, tendencje rozwoju kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Zamieszczono również informacje o organizacjach międzynarodowych wspierających kształcenie i doskonalenie zawodowe, takich jak: UNESCO, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Europejskie Centrum Popierania Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP), Europejski Instytut Kształcenia Zawodowego. Podane zostały informacje o wybranych międzynarodowych programach pomocy dla przeobrażeń gospodarki i oświaty w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

Rozdział drugi został zatytułowany „Kształcenie i doskonalenie zawodowe dla gospodarki i społeczeństwa demokratycznego” i zawiera: podstawowe pojęcia z zakresu gospodarki rynkowej, wymogi gospodarki rynkowej, wymogi społeczeństwa demokratycznego, stan kształcenia i doskonalenia zawodowego w Polsce w świetle wymagań gospodarki rynkowej i społeczeństwa demokratycznego oraz możliwości wykorzystania doświadczeń europejskich i światowych w przebudowie polskiego systemu oświatowego.

Rozdział trzeci traktuje o przygotowaniu młodzieży i dorosłych do zmian ekonomiczno-społecznych w formach szkolnych i pozaszkolnych. Przeprowadzono tu rozważania nad: przebudową celów kształcenia, zagadnieniem wartości uniwersalnych, nową formułą charakterystyk absolwentów poszczególnych form i kierunków kształcenia, tworzeniem programów kształcenia i doskonalenia zawodowego, możliwością i koniecznością nowego spojrzenia na dobór metod nauczania oraz obudową programów kształcenia.

Rozdział czwarty omawia zagadnienia związane z pracą nauczycieli i organizatorów kształcenia i doskonalenia zawodowego w okresie przemian, tj: kwalifikacje nauczycieli i organizatorów oświaty zawodowej, funkcje nauczycieli kształcenia i doskonalenia zawodowego, warsztat pracy nauczycieli i organizatorów kształcenia i doskonalenia zawodowego, doskonalenie nauczycieli form szkolnych i pozaszkolnych.

Wydawca książki rekomenduje ją wszystkim zainteresowanym z nadzieją, że przyniesie pożytek i przyczyni się do szybszych przemian w systemach kształcenia zawodowego młodzieży i dorosłych oraz szybszego rozwijania teorii i praktyki w tym zakresie.

* * *

INFO (biuletyn informacyjny), BKKK Warszawa 1993

Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr (BKKK), utworzone w Warszawie w grudniu 1989 r. przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, jest od października 1990 roku, zgodnie z decyzją Rady Ministrów, częścią Funduszu Współpracy. BKKK koordynuje wykorzystanie funduszy przeznaczonych na szkolenie kadr i implemencję na grunt polski programów szkoleniowych finansowanych przez rządy zachodnie w ramach bezzwrotnej pomocy dla Polski, takie jak programy pomocy zagranicznej w zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego w systemie oświaty szkolnej, pozaszkolnej oraz doskonalenia zawodowego, rozwoju zarządzania i nauczania języków obcych na wszystkich poziomach kształcenia, przekwalifikowywania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, z uwzględnieniem bezrobocia i restrukturyzacji gospodarki narodowej.

Działalność informacyjna Biura Koordynacji Kształcenia Kadr obejmuje wydawanie biuletynów informacyjnych, raportów i innych publikacji związanych z zagadnieniami edukacyjnymi, m.in. „Vademecum Szkół Biznesu”, organizowanymi seminariami i kongresami oraz programami pomocy zagranicznej dla Polski, np. „Biuletyn bez Nazwy” — wydawnictwo Funduszu Współpracy współredagowane przez BKKK, dotyczące programów pomocy i współpracy międzynarodowej.

Od listopada 1990 roku BKKK wydaje Biuletyn Informacyjny, początkowo jako kwartalnik o większej objętości i zawartości materiałów informacyjnych, zaś obecnie zaprojektowany jako dwumiesięcznik w bardziej skondensowanej, skróconej wersji pod nową nazwą **INFO**. Mniejsza objętość, a większa częstotliwość ukazywania

się biuletynu ma zapewnić zwiększenie aktualności zamieszczanych informacji. Biuletyn jest wydawany równolegle w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Jest on skierowany do szerszego grona odbiorców w kraju i za granicą, do ministerstw, organizacji szkoleniowych, szkół, organizacji wspierających rozwój edukacji, przedstawicielstw instytucji zagranicznych w Polsce, organizatorów i twórców polskiej edukacji działających zarówno w kraju, jak i na forum międzynarodowym. Biuletyn **INFO** dostarcza informacji o programach współpracy wielostronnej i bilateralnej, o przyjętej przez Rząd RP strategii wykorzystania pomocy zagranicznej w dziedzinie kształcenia, o programach pomocy krajów Wspólnoty Europejskiej dla polskiej oświaty i doskonalenia zawodowego, rozwoju zarządzania i nauki języków obcych oraz o procedurach ubiegania się o finansowanie projektów szkoleniowych z funduszy przeznaczonych na pomoc. Biuletyn informuje też o nowych inicjatywach szkoleniowych podejmowanych w Polsce, działalności polskich i zagranicznych instytucji szkoleniowych wraz z ich adresami i osobami odpowiedzialnymi za realizację prezentowanych celów, o możliwościach uzyskania stypendiów zagranicznych, o zmianach w przepisach prawnych dotyczących oświaty oraz o konferencjach, spotkaniach i seminariach krajowych i międzynarodowych poświęconych tematyce edukacyjnej.

Wydawnictwa BKKK, poruszając tematykę programów pomocy zagranicznej dla Polski i współpracy międzynarodowej w dziedzinie edukacji, zaspokajają potrzeby rynku edukacyjnego i zapełniają istniejącą dotychczas lukę informacyjną. Należy jedynie wyrazić życzenie, by dostępność i powszechność informacji, których nośnikami są publikacje BKKK była większa. Więcej szczegółów na ten temat można uzyskać w Biurze Koordynacji Kształcenia Kadr, Fundusz Współpracy, 02-008 Warszawa, ul. Koszykowa 79, tel. (48 2) 6252861 lub (48 2) 6253937, fax. (48 2) 6252805.

* * *

INFORMATOR o szkołach dla dorosłych i egzaminach eksternistycznych, MEN Warszawa 1993, 413 s.

Informator o szkołach dla dorosłych i egzaminach eksternistycznych — składa się z dwu części. W pierwszej zamieszczono najważniejsze przepisy dotyczące organizacji i warunków kształcenia się w szkołach dla dorosłych. Druga zawiera adresy: kuratoriów oświaty, centrów kształcenia ustawicznego, szkół dla dorosłych wg województw i typów szkół, wykazy: wojewódzkich i rejonowych urzędów pracy, szkół organizujących egzaminy eksternistyczne. Informacje o rozmieszczeniu szkół i nauczanych w nich zawodach i specjalnościach w poszczególnych województwach zostały zebrane wg stanu na dzień 30 kwietnia 1993 r.

Informator może być przydatny dla osób zainteresowanych kontynuacją nauki w szkołach dla dorosłych i pomocny w pracach administracji szkolnej, urzędów pracy, dyrektorów szkół dla dorosłych oraz placówek orientacji i poradnictwa zawodowego.

* * *

INFORMATOR o placówkach pozaszkolnej oświaty dorosłych, MEN Warszawa 1993, 816 s.

Informator o placówkach pozaszkolnej oświaty dorosłych — stanowi zbiór informacji dotyczących możliwości kształcenia, doksztalcenia i doskonalenia przez różnych organizatorów na terenie całego kraju. Wydawnictwo ma na celu wskazanie tych placówek, które działają zgodnie z obowiązującymi przepisami — pod nadzorem właściwych terenowo kuratoriów oświaty, zarejestrowanych do dn. 1 stycznia 1993 r.

Każda z wymienionych placówek uprawniona jest do wydania słuchaczowi zaświadczenia o ukończeniu szkolenia. Uzyskanie kwalifikacji lub uprawnień w określonym zawodzie poświadcza dyplom lub świadectwo, wydanie których sta-

nowi efekt zdania odpowiedniego egzaminu przed właściwą komisją państwową.

Informator przeznaczony jest dla osób zainteresowanych kontynuacją nauki lub chcących zmienić swoje kwalifikacje, a także pragnących rozszerzyć zainteresowania pozazawodowe.

* * *

PEDAGOGIKA PRACY (czasopismo), MCNEMT Radom

Czasopismo „**Pedagogika Pracy**” zawiera rozprawy, sprawozdania z badań i wdrożeń, komunikaty, opracowania naukowo-metodyczne, recenzje, informacje z zakresu wychowania przez pracę, kształcenia politechnicznego, przygotowania do pracy zawodowej, doskonalenia ogólnego i zawodowego oraz doradztwa metodycznego i orientacji zawodowej. Spis treści i streszczenia drukowane są w języku angielskim i rosyjskim.

Czasopismo jest wydawane przez Międzyresortowe Centrum Naukowe Eksploatacji Majątku Trwałego, Urząd Pracy oraz Stowarzyszenie Oświatowców Polskich. Otrzymują je wyższe uczelnie, szkoły zawodowe, rejonowe urzędy pracy oraz biblioteki pedagogiczne w Polsce, w krajach Europy i Ameryki.

Pedagogika Pracy adresowana jest do pracowników naukowych, nauczycieli szkół zawodowych, studentów, pracowników oświaty i urzędów pracy zajmujących się doradztwem i orientacją zawodową oraz problematyką kształcenia i doskonalenia zawodowego dorosłych, w tym również bezrobotnych.

• • • • •

**Wojewódzki Ośrodek
ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych
we Wrocławiu**

oferuje

VADEMECUM NIEPEŁNOSPRAWNYCH

czyli podręczny przewodnik po sprawach codziennych zawierający:

- I. Omówienie przepisów prawnych dotyczących niepełnosprawnych.
- II. Wykaz ważniejszych aktów prawnych.
- III. Ustawę z 9 maja 1991 r. o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych — w pełnym aktualnym brzmieniu wraz z aktami wykonawczymi.
- IV. Wykaz adresów Wojewódzkich Ośrodków ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
- V. Zasady przyjęć i adresy niektórych szkół ponadpodstawowych kształcących młodzież niepełnosprawną.
- VI. Omówienie możliwości studiowania osób niepełnosprawnych, szczególnie na uczelniach Wrocławia.
- VII. Wykaz organizacji osób niepełnosprawnych.
- VIII. Informacje o uzdrowiskach.

Całość liczy 300 stron formatu A-5.

Cena 1 egzemplarza: 20 000, — z grzbietem szytym,
25 000, — z grzbietem w spirali drucianej
(ułatwione otwieranie dla osób ze schorzeniami rąk).

Vademecum można nabyć (indywidualnie lub zbiorowo) w Wojewódzkim Ośrodku ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, pl. Powstańców Warszawy 1, 00—951 Wrocław, I piętro, pok. 574, tel. 40-67-10, 40-69-77, fax 40-64-22.

